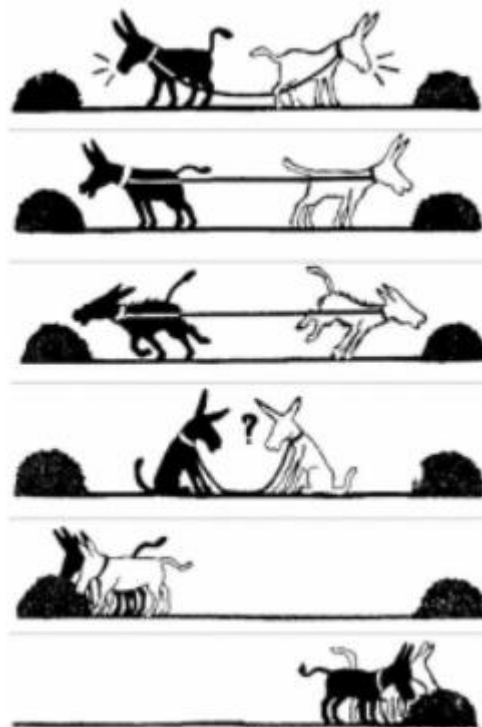

Werkbladen: executieve functies, coöperatief leren en UDL

Sascha Vanschoubroeck

A. HOE VERDELEN WE GROEPEN?

B. OPDRACHTEN

- ❖ Opdracht 1: de placemat (vraag 1)
- ❖ Opdracht 2: de placemat (vraag 2)
- ❖ Opdracht 3: de rotonde (leervormen)
- ❖ Opdracht 4: woordenweb (M-decreet)
- ❖ Opdracht 5: de puzzel (beperkingen)
- ❖ Opdracht 6: Praatkaartjes (hulpmiddelen)
- ❖ Opdracht 7: Ren je rot (executieve functies)
- ❖ Opdracht 8: Wandel-wissel-uit (taakinitiatie)
- ❖ Opdracht 9: het bankje (open en gesloten vragen)
- ❖ Opdracht 10: tweetal check (logisch redeneren)
- ❖ Opdracht 11: Escape Room The Game
- ❖ Opdracht 12: Rollenspel
- ❖ Opdracht 13: Binnencirkel – buitencirkel (autisme)

C. SITUERING IN HET LEERPLAN

A. HOE VERDELEN WE DE GROEPEN?

Je kreeg van de leerkracht een kaartje met een nummer op. Dit nummer kan zijn: 1, 2, 3 of 4. In de klas zijn er vijf werkeilanden (= twee banken tegen elkaar) gemaakt met aan elk werkeiland plaats voor vier leerlingen: een leerling met nummer één, een leerling met nummer twee, een leerling met nummer drie en een leerling met nummer vier. Jullie mogen nu aan de werkeilanden gaan zitten. Zit er al iemand met hetzelfde nummer aan het werkeiland waar jij van plan was te gaan zitten, dan moet je een ander werkeiland kiezen waar jouw nummer nog niet aanwezig is. Aan elk werkeiland moeten dus vier personen zitten met allemaal een verschillend nummer: 1, 2, 3 en 4.

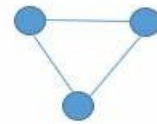

Duiding voor de leerkracht

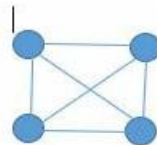
Hoe groot moeten de groepen zijn?

Idealiter werk je met groepen van 4 leerlingen. Zo zijn er zes interactielijnen en kan je bovendien de leerlingen gemakkelijk in duo's laten werken.

Een handig middel voor een vlotte organisatie en klasmanagement, is de 'managemat'. Zie onderstaande foto. Deze mat is eenvoudig zelf te maken. Dit is een vierkant dat in het midden van de groepstafel ligt waarop aangegeven is wie nummer 1,2,3 of 4 is en wie A of B. Ook de oogmaatjes en schoudermaatjes staan aangeduid.

In een groep van drie leerlingen zijn er slechts 3 interactielijnen.

In een groep van 4 krijg je meteen veel meer interactielijnen nl. 6.

Waarom kiezen voor heterogene groepen?

Langdurig werken in homogene groepen heeft heel wat nadelen:

- De leerkracht heeft vaak (onbewust) lagere verwachtingen t.o.v. de groep met 'zwakkere' leerlingen waardoor deze leerlingen ook minder gaan presteren en minder voortgang boeken. Dit noemt men ook wel de 'selffulfilling prophecy'.
- De leerlingen leren minder van elkaar want ze horen minder goede redeneringen en antwoorden doordat er geen voorbeeld is van goed presterende leerlingen.
- De prestaties van de leerlingen lopen steeds verder uit elkaar: de 'sterke' leerlingen gaan veel sneller vooruit dan de minder sterke leerlingen. Hierdoor kan je de groep soms nog moeilijk een gezamenlijke instructie geven.
- In de praktijk blijkt de indeling in homogene groepen vaak neer te komen op een indeling volgens sociaal-economische status (SES) waardoor deze scheiding nog versterkt kan worden.
- Homogene groepen werken stigmatiserend en fixerend. Leerlingen zijn zich er heel goed van bewust welke groepen op een hoog en welke op een laag niveau werken. Ze koppelen hier al snel een beoordeling aan vast: je bent goed of slecht. Daardoor krijgen ze een etiket op geplakt waar ze nog moeilijk van af komen.
- Dit vorige heeft ook een negatief beeld op het zelfvertrouwen en zelfbeeld van de 'zwakkere' leerlingen.

Heterogene groepen genieten dus de voorkeur.

Uiteraard baseren we ons niet enkel op de cognitieve prestatie om heterogene groepen te maken. Dit is maar één aspect. Je kan ook zorgen voor heterogeniteit qua taal, cultuur, religie, geslacht, ...

Hoe stel ik gemakkelijk heterogene groepen samen?

In het boek 'Coöperatieve leerstrategieën' van Spencer Kagan (*Kagan, S., & Kagan, M. (2013). Coöperatieve leerstrategieën. Rotterdam: Bazalt.*) staan enkele methodes beschreven om handig heterogene groepen samen te stellen. Onze favoriet is de **kaartjesmethode**. Je deelt hiervoor de leerlingen van je klas volgens cognitieve prestatie in vier gelijke groepen in ('zwak', 'gemiddeld', 'hooggemiddeld' en 'hoog'). Voor elke groep kies je een kleur. Je maakt voor elke leerling een kaartje in die kleur met daarop uiteraard de naam van de leerling, geslacht, andere relevante kenmerken. Nu kan je beginnen met de groepen samen te stellen. Je zorgt er hierbij voor dat je van elke kleur 1 kaartje neemt en let bij de samenstelling van de groep ook op de heterogeniteit m.b.t. de andere kenmerken. Je kan gemakkelijk leerlingen verwisselen van groep tot je tevreden bent over de groepen. Noteer nu onderaan het kaartje het groepsnummer. Wanneer je na een aantal weken nieuwe groepen maakt, kan je zien welke leerlingen al samen gezeten hebben en ervoor zorgen dat ze nu eens met andere leerlingen werken.

Hoe lang houd ik dezelfde groepen aan?

Laat leerlingen in de zorgvuldig samengestelde groep werken gedurende 3 à 4 weken. Zo leren ze elkaar goed kennen en kunnen ze zich verder bekwamen in het samenwerken. Dit betekent niet dat je voortdurend groepswork moet doen maar wel dat je deze vaste groepen gebruikt als je laat samenwerken.

Tussentijds kunnen de leerlingen zich als groep evalueren op de samenwerkingsvaardigheden en nieuwe doelen of actief formuleren.

OPDRACHTEN

Opdracht 1: de placemat (vraag 1)

Bij elke groep ligt een blad in het midden van de tafel dat verdeeld is in vier vakken en één middenvak. We noemen dit blad "de placemat". Elke leerling schrijft zijn antwoord op de vraag van de leerkracht in zijn vak. Na overleg wordt het groepsantwoord in het middenvak geschreven.

Stap 1: Elke leerling denkt na en noteert in zijn vak.

Stap 2: Overleg in groep. De leerling met nummer één noteert het groepsantwoord in het midden.

Stap 3: De leerling met nummer twee geeft het groepsantwoord.

Vraag 1 : Wat zou men met deze tekening duidelijk willen maken?

Schrijf jouw bedenkingen op (in jouw stuk van de placemat). Bekijk zeker ook de hulpvragen onder deze tekening. Deze kunnen je eventueel op weg helpen wanneer je wat hulp kan gebruiken.

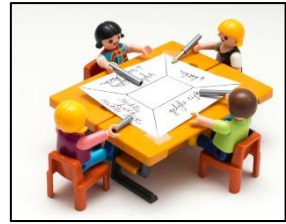
- ♦ Waarom kan niet iedereen even gemakkelijk in deze boom klimmen?
- ♦ Wat als we de dieren door mensen zouden vervangen? Kunnen wij allemaal in deze boom klimmen?
- ♦ Hoe kan wel iedereen of bijna iedereen in deze boom geraken?

Opdracht 2: de placemat (vraag 2)

Draai de placemat om. Op de achterkant van de placemat staat nog een placemat. Deze is nog blanco. We gebruiken deze voor opdracht 2.

Wist je dat?

Deze tekening is gebaseerd op een **uitspraak** (ook wel “quote” genoemd) van Albert Einstein:

‘Everybody is a genius. But if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid.’

‘Iedereen is een genie. Maar als een vis wordt beoordeeld op zijn vaardigheid om in bomen te klimmen, zal hij zichzelf zijn hele leven als een mislukking beschouwen.’

Zijn er woorden (bijvoorbeeld: genie, vaardigheid, beschouwen, ...) in de quote die je niet begrijpt? Zo ja, vraag aan jouw groepsgenoten of zij jou kunnen helpen. Indien deze dan nog onduidelijk zijn, roep dan de leerkracht om jullie verder te helpen.

Vraag 2: Wat bedoelt Einstein met deze uitspraak?

Volg voor het beantwoorden van deze vraag opnieuw de drie stappen:

Stap 1: Elke leerling denkt na en noteert in zijn vak.

Stap 2: Overleg in groep. De leerling met nummer drie noteert het groepsantwoord in het midden.

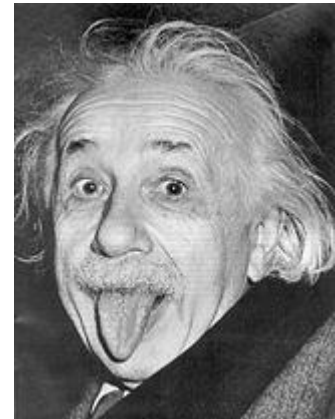

Stap 3: De leerling met nummer vier geeft het groepsantwoord.

EXTRA: WIE WAS ALBERT EINSTEIN?

Albert Einstein is geboren op 14 maart 1879 in Duitsland. Einstein was een heel rustig kind. Zijn moeder verwachtte erg veel van hem en dacht al een tijd dat hij achterlijk was, maar dat bleek niet zo te zijn. Albert Einstein moest niets van drukte en lawaai hebben. Hij zat het liefst de hele dag achter elkaar met zijn mond dicht muziek te luisteren of te lezen. Albert was echt dol op muziek. Zijn moeder speelde goed piano. Hij vond het fijn om ernaar te luisteren en leerde het zelf ook een beetje van zijn moeder. Hij ging later ook op vioolles en bleef viool spelen tot hij stierf. Dat vond hij leuker dan aan sport te doen.

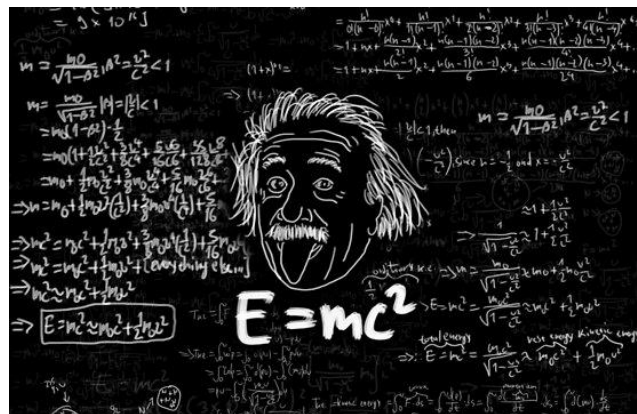

Albert Einstein hield niet van school en van zijn klasgenoten moest hij ook niet veel hebben. Ze noemden hem een stom kind. Albert wilde nooit met hun spelletjes meedoen, hij zat het liefst alleen. Hij leerde niet goed en lette niet goed op. Dat was eigenlijk ook niet nodig, want hij haalde steeds de hoogste cijfers. Hij was vooral een krak (= heel erg goed) in rekenen. Hij vond het een geweldig vak. Toen hij nog maar 10 jaar was, ging hij na schooltijd al wiskunde leren. Soms denkt men dat Einstein als kind meerdere beperkingen had zoals dyslexie of autisme. Maar daar zijn geen bewijzen voor, hij kon goed lezen en schrijven en was niet asociaal. Hij kon zich goed concentreren.

Wat heeft Einstein bedacht?

Einstein was een natuurwetenschapper. Zijn bekendste ontdekkingen waren de relativiteitstheorie (licht heeft altijd dezelfde snelheid) en de formule die daarmee te maken heeft: $E=mc^2$. Die laatste formule werd gebruikt voor het maken van de atoombombom.

Is het allemaal wat moeilijk voor jou? Dat is te begrijpen!

Wil je meer over Einstein weten? Op internet vind je een schat aan informatie over hem. In dit filmpje vind je beknopt wat informatie over Einstein:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=75&v=DNcT4q7jFvQ

Wist je dat?

Er zijn leerlingen die net als Einstein niet goed tegen drukte en lawaai kunnen. Ze kunnen dan vaak ook niet goed tegen drukte en lawaai in de klas. De drukte in de klas voelt voor hen vaak aan als hetzelfde gevoel dat je zou hebben wanneer je aanwezig bent op een uitverkochte fuif waar de muziek loeihard staat waardoor je nauwelijks jouw vrienden verstaan kan. Soms kunnen die geluidsgevoelige leerlingen geholpen zijn met een hoofdtelefoon in de klas. Deze hoofdtelefoon biedt hen rust in hun hoofd en/of bevordert de concentratie.

Vragen

- Kan jij goed tegen drukte in de klas?
- Wanneer kookt jouw potje over (→ wanneer wordt het voor jou teveel?)?
- Wanneer zou jij een hoofdtelefoon kunnen gebruiken?

Duiding voor de leerkracht

1. Zijn er woorden die uitgelegd moeten worden?

‘Everybody is a genius. But if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid.’

‘Iedereen is een genie. Maar als een vis wordt beoordeeld op zijn vaardigheid om in bomen te klimmen, zal hij zichzelf zijn hele leven als een mislukking beschouwen.’

De woorden “genie”, “vaardigheid” en “beschouwen” kunnen voor sommige leerlingen te abstract zijn. Daarom dat het geven van volgende extra informatie/duiding kan helpen:

* Wat is een genie?

➔ Een genie is een mens met een bijzondere begaafdheid die ver uitsteekt boven het gemiddelde of normale.

- Stond Einstein bekend om zijn begaafdheid?
➔ wanneer je de leerlingen het woord “genius” laat opzoeken via Google, dan krijg je wanneer je op “afbeeldingen” klikt foto’s van Einstein te zien. Zo kan de link met Einstein en hoge intelligentie gelegd worden.
- Een korte schets ➔ deze werd bewust zéér beknopt gehouden. De formule $E=mc^2$ kan eventueel uitgelegd worden (afhankelijk van de klasgroep).

Hier volgt een vereenvoudigde uitleg van de formule $E = mc^2$:

$E = mc^2$ betekent dat je, als je een bepaalde hoeveelheid stof neemt en die in energie omzet, kunt berekenen hoeveel energie je krijgt door het aantal kilo’s dat verdwijnt (dat hebben we aangeduid met m – massa) te vermenigvuldigen met een bepaald getal dat altijd hetzelfde is (dit hebben we aangeduid met c^2). Als je energie in stof omzet, zal dezelfde formule je vertellen hoeveel massa je krijgt in ruil voor je energie. Einstein zei niet alleen maar dat dit zou gebeuren als het kon gebeuren. Hij zei dat het werkelijk gebeurt. De natuurkundigen wisten al dat energie in stof kon worden opgeslagen en er weer uit kon worden gehaald, maar ze meenden dat dit de hoeveelheid stof niet deed veranderen. Volgens de theorie van Einstein neemt energie die in stof is opgeslagen, de vorm aan van een beetje extra massa; als de energie wordt vrijgemaakt, gaat de massa terug naar wat zij oorspronkelijk was.

Met andere woorden: in plaats van een wet van behoud van energie en een afzonderlijke wet van het behoud van massa, kregen we toen één wet: de wet van het behoud van massa-energie. En zo kwam men tot een heel vreemd idee. Het waren geen bepaald kleine hoeveelheden energie die in massa konden veranderen of omgekeerd. Als we de manier maar kenden, zouden we iedere massa in energie kunnen veranderen. Vele jaren kwam men niet verder. De geleerden vonden het al meer dan genoeg dat zij een nieuwe theorie hadden waardoor zij dingen konden berekenen die zij niet met instrumenten konden meten, en die verschillende feiten verklaarde die zij vroeger nooit begrepen hadden. De meesten schonken geen aandacht aan de letter c in de beroemde vergelijking. Nu stelt c in de theorie van Einstein de snelheid van het licht voor. Het licht gaat met een snelheid van 300.000 kilometer per seconde. De uitdrukking c^2 (“ c kwadraat”) betekent: de snelheid van het licht wordt vermenigvuldigd met zichzelf. Dit geeft ons een enorm groot getal : 90.000.000.000. Als we nu gaan rekenen en dit getal gebruiken, zullen we zien dat we uit een heel klein beetje massa een enorme hoeveelheid energie krijgen. Als we maar wisten hoe. Het blijkt hier te gaan om atoomenergie. Dat is de energie die vrijkomt bij het samensmelten of splitsen van atoomkernen."

* Wat is een vaardigheid?

➔ een vaardigheid zijn handelingen die je kan doen zoals:

- Veters strikken
- Fietsen
- ... (de leerling wordt hier gevraagd zelf een voorbeeld ter controle te geven)

* Ken je een ander woord voor beschouwen? Kan je het woord beschouwen door dit woord vervangen om de zin makkelijker te begrijpen?

➔ ... zal hij zichzelf zijn hele leven als een mislukking bekijken.

Linken leggen met hoogbegaafdheid:

* Wat is hoogbegaafdheid?

* Wanneer ben je hoogbegaafd?

* Denk je dat hoogbegaafde leeftijdsgenoten het makkelijk hebben? Waarom wel/niet?

2. Bespreking placemats

Welke bijkomende vragen kan je tijdens de nabespreking stellen of welke link kan je leggen?

* Link met het M-decreet:

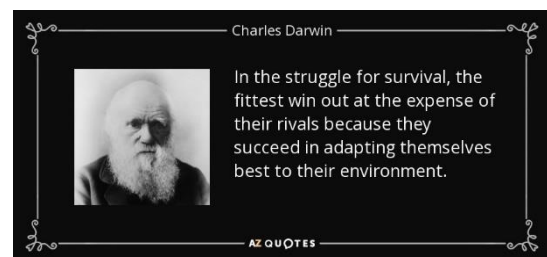
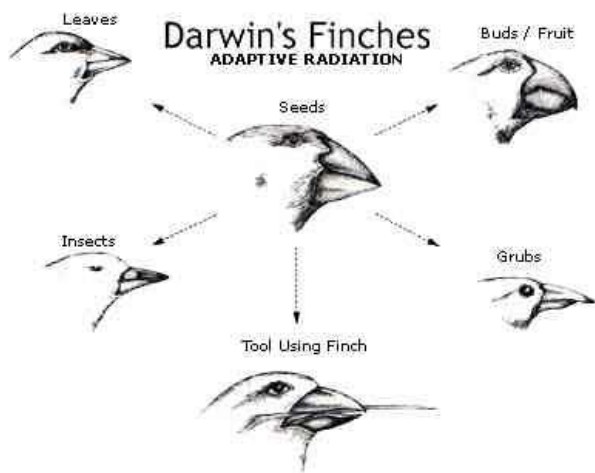
- Hoe staan de leerlingen hier tegenover?
- Bekijken zij dit anders wanneer ze zich in de leerling met een beperking zouden kunnen verplaatsen?

* Is dit een weerspiegeling van de maatschappij?

- Hoe belangrijk is dit voor de maatschappij? Voor jezelf?

* Charles Darwin: Survival of the fittest

➔ de best aangepaste dieren hebben meer kans op overleven.

3. Extra

* Volgend spel kan gespeeld worden om aan te tonen dat de ploeg met de beste spelbegeleiding (dus de beste aanpassing) wint, daarna kan in de bespreking de link gelegd worden naar Charles Darwin en zijn "Survival of the fittest"

Wet van de sterkste

[natuur]

SPELUITLEG

Verdeel de spelers in gelijke ploegen van 3 tot 5 spelers. Elke ploeg vormt een rij waarbij elke speler de handen op de schouders van de persoon voor zich legt. Zo vormt de ploeg een sterke leeuw. De leeuwen stellen zich naast elkaar op. De spelbegeleiding blinddoekt nu alle spelers, behalve deze die laatst staat in elke rij. Deze speler speelt de ogen van de leeuw die op jacht gaat. Hij geeft instructies aan de geblinddoekte spelers van zijn ploeg: vooruit, links, sneller ...

Op het moment dat de ogen recht voor zich een andere leeuw zien, kan de leeuw deze aanvallen door zijn klauwen uit te slaan. Dit gebeurt door de eerste speler van de rij af te vuren, namelijk door een leeuwenbrul uit te slaken. De klauwen van de leeuw proberen nu de andere leeuw te raken door geblinddoekt op hem af te lopen en te proberen tikken. Slaagt hij hierin, dan scoort de leeuw een punt. De speler die de klauwen voorstelt neemt dan achteraan plaats in de rij en wordt de ogen van de leeuw. De leeuw die na een bepaalde tijd het hoogste aantal punten heeft verzameld, wordt de leider van het koninkrijk.

Opmerking

Hou als begeleiding steeds je ogen goed open, zodat je spelers die op gevaarlijke obstakels dreigen te lopen kan waarschuwen ...

LEEFTIJD
8 tot 14 jaar

AANTAL SPELERS
10 tot 20 spelers

DUUR
30 minuten

AANTAL GROEPEN
2 groepen

TERREIN
bos
grasveld
onbekend

SOORT
bosspelen
natuurspelen

INTENSITEIT
matig

* Heeft je klas het nog altijd moeilijk om haar geluidsniveau in te schatten? Projecteer dan een decibelmeter zoals Bouncy Balls (<https://bouncyballs.org/>) op het whiteboard of op de muur. Confronteer de leerlingen met het aantal decibels. Zo krijgen ze zicht op het geluidsniveau en kan je eventueel bepaalde grenzen afspreken.

Opdracht 3: de rotonde (leervormen)

Er liggen zes kaartjes (kaartjes A, B, C, D, E en F) op tafel. Op elk kaartje staat een vraag in verband met een specifieke manier waardoor/waarop je kan leren. Je kiest om te beginnen één kaartje en formuleert hierop jouw antwoord. Wanneer je klaar bent, schuif je het kaartje door naar je linkerbuur en begin je aan de vraag op het kaartje van jouw rechterbuur (wanneer deze klaar is uiteraard). Je doet dit totdat je op alle kaartjes een antwoord hebt geschreven.

**Leerling 1 geeft een antwoord
(en schrijft het ook op.)**

Weet je geen? Dan mogen de anderen je helpen.

**Geef het blad door. Leerling 2
geeft een antwoord (en schrijft
het ook op.)**

Enz.

De verschillende kaartjes die op tafel liggen zijn de volgende:

A

Heb jij al eens geleerd door te overleggen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren door te overleggen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

D

Heb jij al eens geleerd doordat iemand iets voordeed? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren door naar iemand te kijken die iets voordoet? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

B

Heb jij al eens geleerd door samen te werken? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren door samen te werken? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

E

Heb jij al eens geleerd door iets uit te leggen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren door iets uit te leggen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

C

Heb jij al eens geleerd door af te kijken? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren van af te kijken? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

F

Heb jij al eens geleerd door iemand te helpen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven?
Denk je dat je kan leren door iemand te helpen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren?

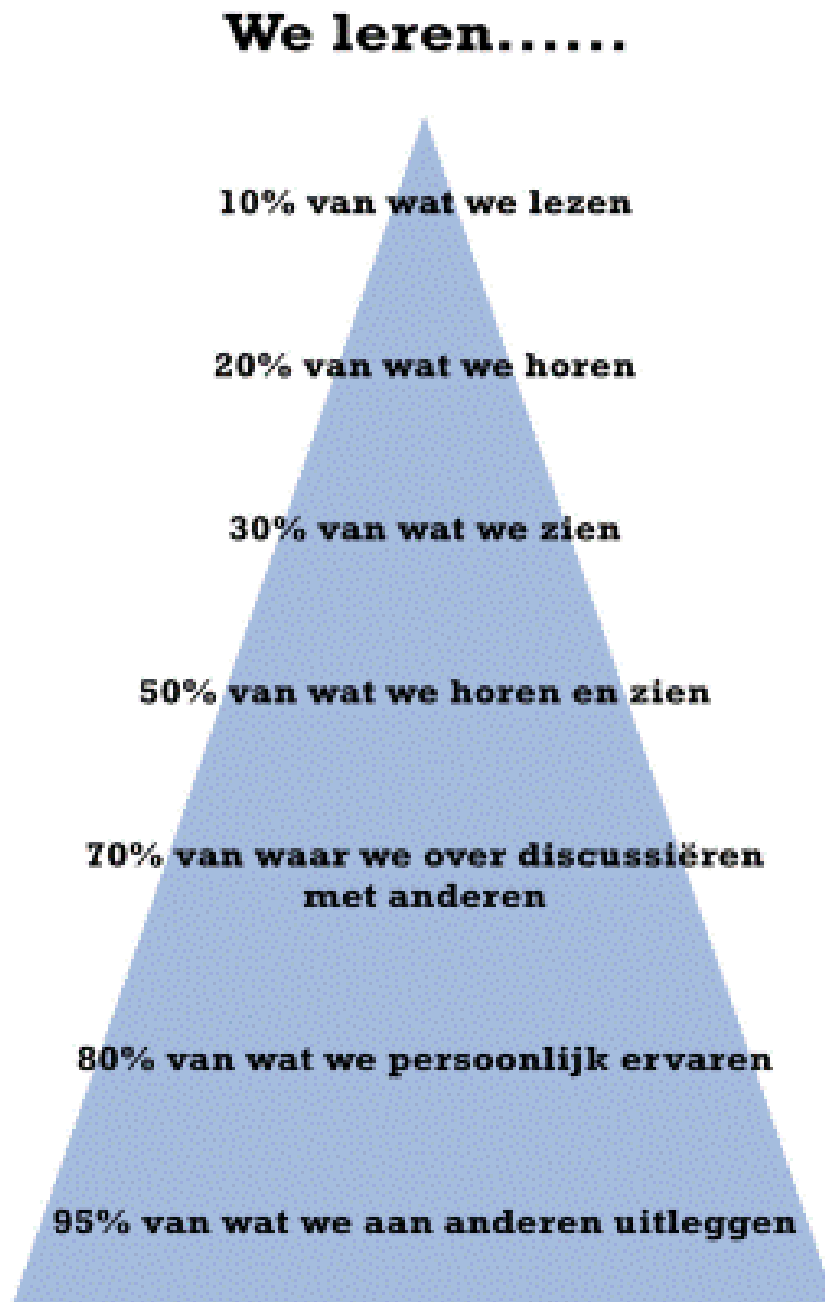
Vraag: Delen jullie dezelfde mening of zijn er verschillen?

Duiding voor de leerkracht

Enkele voorbeelden ter inspiratie (voor in het geval dat leerlingen geen of weinig voorbeelden kunnen bedenken)

A Heb jij al eens geleerd door te overleggen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren door te overleggen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Gebeurt het soms in de klas dat je bij jouw buur even controleert of jouw antwoord correct is wanneer de leerkracht een vraag stelt en je niet zeker bent of jouw antwoord het juiste is? Dit is een voorbeeld van leren door te overleggen.</i>	D Heb jij al eens geleerd doordat iemand iets voordeed? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren door naar iemand te kijken die iets voordoet? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Beeld je een les in waarbij de leerkracht jullie aan de hand van een kaart met schaal de werkelijke afstand laat berekenen tussen Kortrijk en New York. Denk je dat het voor jou een verschil zou maken wanneer je deze oefening zou moeten maken zonder dat de leerkracht eerst een soortgelijke oefening voordoet?</i>
B Heb jij al eens geleerd door samen te werken? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren door samen te werken? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Wanneer je zoals nu en de vorige/volgende lessen moet samenwerken, leer je dan bij? Heb je al iets opgestoken doordat jullie moesten samenwerken?</i>	E Heb jij al eens geleerd door iets uit te leggen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren door iets uit te leggen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Kwam je het al eens tegen dat je inzag dat jouw antwoord fout was op het moment dat je jouw antwoord moest formuleren en moest uitleggen hoe je tot dit antwoord kwam?</i>
C Heb jij al eens geleerd door af te kijken? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren van af te kijken? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Stel dat je op een toets afkijkt, leer je dan bij? Wanneer je bijvoorbeeld op een toets moet uitleggen/neerschrijven waarvoor "horeca" staat en je kan dit enkel voor de "ho" en de "ca" (ho = hotel, re = restaurant en ca = café), denk je dan dat je door af te kijken bijleert? Stel dat je bij jouw buur keek en zag dat hij/zij bij de "re" het volgende schreef: re = restaurant. Zou je dit dan in de toekomst beter onthouden doordat je weet dat je voor deze vraag hebt moeten afkijken en je dus bewuster bent van datgene wat je niet wist?</i>	F Heb jij al eens geleerd door iemand te helpen? Zo ja, kan je hier een voorbeeld van geven? Denk je dat je kan leren door iemand te helpen? Zo ja, kan je dit hier uitleggen of hier een voorbeeld van noteren? <i>Je krijgt bij wiskunde oefeningen op procentberekening en ziet dat jouw buur er het heel moeilijk mee heeft en je besluit hem/haar te helpen. Om hem/haar te kunnen helpen, moet je er natuurlijk voor zorgen dat je alles helder en duidelijk uitlegt. Je moet dus eerst zelf stilstaan bij de eigen werkwijze. Hoe kom je tot de oplossing en hoe controleer jij of de oplossing klopt? Je wordt bewust van het eigen handelene.</i>

Volgende piramide kan getoond worden om te bespreken van wat we leren:

Vragen:

** Waarom denk je dat je zoveel leert van wat je aan anderen uitlegt?*

** Beeld je in dat je moet studeren voor een toets. Is het dan voldoende de leerstof alleen te lezen? Zo neen, wat zou je dan kunnen doen?*

** Ben je verwonderd door de piramide of had je deze rangschikking verwacht?*

Opdracht 4: woordenweb (M-decreet)

Er ligt een groot blad (posterformaat) op jullie tafel. In het midden van dit blad staat een woord. Elk groepje heeft een woord gekregen om een woordenweb over te maken. Dit woord heeft te maken met het M-decreet. Wat het M-decreet juist is, lees je onderaan deze pagina.

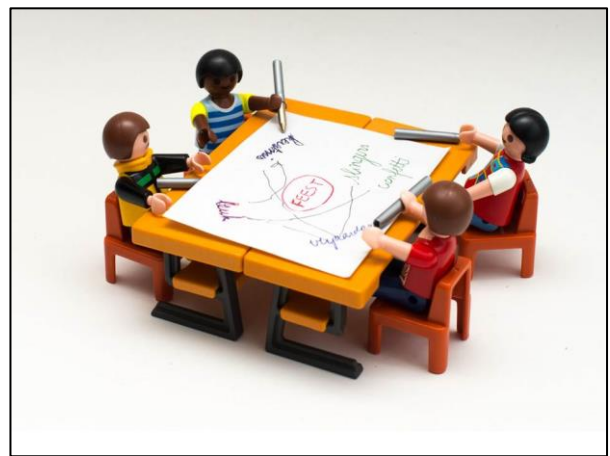
De woorden die over de groepjes verdeeld werden, zijn de volgende:

- ♦ diversiteit
- ♦ beperkingen

Stap 1: Iedereen schrijft woorden op.
Elk groepslid gebruikt een andere kleur.

Stap 2: Om beurt een pijl trekken tussen de begrippen en zeggen waarom deze pijl getrokken wordt.

Stap 3: Woordenweb klassikaal voorstellen

→ elk groepslid stelt één of meerdere verband(-en) voor.

Wist je dat?

De “M” van het M-decreet staat voor “maatregelen”. Het M-decreet zorgt ervoor dat leerlingen met een beperking, stoornis of een handicap de kans krijgen om in het gewoon onderwijs les te volgen door hen bijvoorbeeld langere toetstijden te geven of hen bijvoorbeeld stappenplannen te laten gebruiken.

[illegible]

- ◆ Hulpkaarten en Kürzweil zijn hulpmiddelen die leerlingen met leerproblemen kunnen gebruiken.
 - ➔ *Werkt er iemand in de klas met hulpkaarten of Kürzweil? Dan bekijken we samen met de klasgroep hoe zo'n hulpkaart er kan uitzien en hoe Kürzweil werkt.*
- ◆ Dyslexie, ADHD, autisme en dyscalculie kunnen we omschrijven als beperkingen.
- ◆ Vergoeden is een synoniem (= ander woord voor) voor compenseren
- ◆ Het bestaan van hulpmiddelen zorgt voor geluk.
- ◆ ...

Duiding voor de leerkracht:

Je kan de leerlingen de definitie van het begrip diversiteit en de definitie van het begrip beperking geven:

Diversiteit is het besef dat elk individu uniek is en dat er verschillen zijn tussen bepaalde groepen mensen. Deze verschillen kunnen liggen op het gebied van sekse, leeftijd, etnische afkomst, seksuele geaardheid, het hebben van een (arbeids-)handicap, socio-economische achtergrond, religie, politieke overtuiging...

Een **beperking** is een verzamelnaam voor een groot aantal functiebeperkingen die onder de bevolking van elk land ter wereld voorkomen. (Hier kan je de evolutie bespreken van de term "gehandicapten" naar de term "personen met een beperking")

Hier volgen enkele woorden die je kan aanreiken wanneer je merkt dat een groep inspiratieloos is. Je kan hen eerst over het woord laten praten vooraleer het op te schrijven en linken te leggen:

- ◆ Diversiteit:
 - verscheidenheid, variatie
 - cultuur: taal, landen, godsdienst
 - racisme
 - holebi's
 - verschillen
 - aanpassingen
 - aanvaarding
 - ...
- ◆ Beperkingen:
 - handicap
 - leerstoornis
 - niet kunnen
 - andere manier
 - meer tijd
 - op een andere manier
 - moeilijkheden
 - ...

Je kan de leerlingen de woorden ook in Google op hun smartphone of tablet laten intypen en naar het beeldmateriaal laten kijken. Wat krijgen ze te zien?

Op de volgende pagina zie je een voorbeeld van een hulpkaart voor het geval de leerlingen geen hulpkaarten bij zich zouden hebben. Je kan eventueel aan de zorgcoördinator of een ondersteuner vragen om Kürzweil eens te tonen en dit beknopt uit te leggen in de klas. Zo is dit voor alle leerlingen geen onbekend iets meer.

HULPKAART: SCHAAL BEREKENEN

Schaal = de verhouding van een tekening tot de werkelijkheid.

1. Lees de schaal.

Lijnschaal: 0 200 → 1 cm op de tekening is 200 cm in werkelijkheid.

Breukschaal:

1 : 200 → 1 cm op de tekening is 200 cm in werkelijkheid.

1 → 1 cm op de tekening is 200 cm in werkelijkheid.

200

2. Maak een tabel met 'tekening' en 'werkelijkheid'.
3. Vul in de tabel in wat je al weet.

	Gegeven	Gevraagde
Tekening	1 cm	
Werkelijkheid	200 cm	

4. Meet de afstand op de tekening (bv. 4 cm).
5. Vul de gemeten afstand in in de tabel bij 'tekening'.
6. Bereken het gevraagde (altijd vermenigvuldigen of delen).

	Gegeven	$\times 4$	Gevraagde
Tekening	1 cm		4 cm
Werkelijkheid	200 cm	 $\times 4$	800 cm = 8 m

Opdracht 5: de puzzel (beperkingen)

We zoeken een beperking. Elke groepslid krijgt een fiche. Door in jouw groepje de fiches samen te leggen, kan je de beperking vinden die je met jouw groep moet zoeken

Je neemt met jouw groep de volgende stappen:

1 	Lees je informatie om beurt voor. <i>Leerling 1 vertelt of leest de instructies voor die op zijn fiche staan. De andere leerlingen luisteren aandachtig. Je houdt je eigen kaartje bij. Daarna luister je naar de volgende leerling tot iedereen aan de beurt gekomen is.</i>
2 	Kom samen tot een oplossing. <i>Lees nogmaals de opdracht. Leg nu alle informatie bij elkaar. Laat elk om beurt uitleggen wat volgens hem/haar het juiste antwoord is. OF Bespreek samen welke informatie eerst komt, welke daarna. Zorg dat ieder groepslid het antwoord kan geven/het verhaal vertellen en kan uitleggen waarom.</i>
3 	Wissel klassikaal uit. <i>Leerling ..., vertel het verhaal.</i>

Vraag: Welke beperking hoort bij jullie fiches?

GROEP 1

Fiche 1

..... is een stoornis, waarbij de manier van verwerken van informatie anders verloopt in de hersenen dan bij iemand zonder Er zijn verschillende vormen van en bij iedereen is dit ook weer verschillend of iemand er erg last van heeft of maar een beetje. Er zijn nog geen pillen voor De hersenen van iemand met zijn op het gebied van prikkels niet goed ontwikkeld, dit betekent dat de prikkels van de zintuigen: horen, voelen, zien en proeven niet altijd goed worden ontvangen. Alle prikkels komen tegelijk binnen en allemaal even erg, dit zorgt ervoor dat iemand met zich moeilijker kan aanpassen aan onverwachte dingen dan iemand zonder Dit komt omdat de verwerking van de prikkels niet snel/goed verloopt. Teveel prikkels binnen krijgen zorgt voor overgevoeligheid, dit betekent voor de huid dat deze extra gevoelig is wat ervoor zorgt dat iemand niet graag aangeraakt wordt. Ook (te)veel geluid en (te)veel licht is gevoelig en wordt vaak niet als fijn ervaren.

Fiche 2

..... kan al op jonge leeftijd duidelijk zijn voor omstanders. De persoon gaat later praten als die kind is dan andere kinderen of gedraagt zich anders. Bijna iedereen heeft wel dingen die hier wel op lijken. Bij deze dingen horen o.a. overgevoeligheid voor geluid, niet goed tegen veranderingen kunnen, niet goed tegen drukte kunnen, enz. Opvallend is dat óók bijna iedereen metvan sommige dingen waar anderen last van hebben, geen last van hebben.

Fiche 3

De verzamelnaam voor de verschillende vormen van is **Spectrum Stoornis (ASS)**. Enkele bekende films waar

Fiche 4

De kenmerken die de meeste mensen methebben:

- Op zichzelf/in zichzelf gekeerd
- Moeilijk kunnen inleven in anderen
- Vaak geen oogcontact met anderen
- Moeite met herkennen van gezichtsuitdrukkingen
- Taalontwikkeling vaak vertraagd en afwijkend (Asperger is spraakontwikkeling normaal)
- Nemen veel dingen/opmerkingen te letterlijk wat er wordt gezegd

- Op kunnen gaan in een activiteit
- Herhalende patronen op gedragsgebied
- Moeite met afwijken/anders lopen van de normale planning
- Kunnen niet makkelijk twee dingen gelijk
- Reageren anders op iets

GROEP 2

Fiche 1

..... betekent dat het lezen en (of) schrijven moeilijk gaat.

Hoe komt het dat je bent en gaat het over?

..... is vaak erfelijk.

Dat betekent dat meer mensen in je familie zijn.

Misschien is je vader of je moeder

Maar ook je opa of oma, oom of tante, broer en zus kunnen zijn.

Je wordt er mee geboren!

Niemand kan er iets aan doen dat je bent...

Knappe mensen hebben ontdekt, dat er bij mensen in de hersenen iets anders gebeurt dan bij mensen die niet zijn.

Dat hebben ze gezien op hele speciale foto's van de hersenen (dat noem je een scan).

Ook hebben ze kunnen meten dat hele kleine stukjes van de hersenen van mensen anders werken.

Het is niet zo dat de hersenen niet goed werken.

Alleen het stukje van je hersenen wat voor taal belangrijk is werkt een beetje anders.

Dat gaat niet over.

Je blijft, je hele leven.

Maar ... je kunt er vaak wel veel aan doen!

Je kunt veel leren, waardoor je er niet zo veel last van hoeft te hebben.

Fiche 2

Hoe merk je dat je bent?

Je merkt er vaak niets van tot je naar school gaat.

Je hebt een goed verstand.

Je kunt veel.

Op school gaat het dan toch niet zo goed als iedereen verwacht.

Soms merkt de juf in de kleuterklas al dat een kind een paar dingen erg moeilijk vindt.

Rijmen kan moeilijk zijn.

Of het onthouden van de namen van de kinderen uit je groep.

Of het onthouden van de namen van de week.

Het onthouden van meer dan één opdracht tegelijk.

Eigenlijk zou de juf dan al heel erg goed moeten gaan opletten.

Dan komt een leerling in de lagere school.

Eerst gaat het goed.

Maar na een paar weken of maanden blijft het kind veel letters fout schrijven.

Of het lezen lukt niet goed.

Het lijkt soms of een kind lui of slordig is.
Maar dat is niet zo!
Het kind doet juist heel erg zijn best.
Want het wil juist erg graag goed leren lezen en schrijven!
Het lukt alleen niet, terwijl andere kinderen het wel kunnen.
Dat geeft een heel vervelend gevoel.

Als het steeds weer niet lukt, is lezen en schrijven niet leuk meer.
Het is gewoon rot.
En wat gebeurt er als je iets niet leuk vindt?
Je doet het liever niet meer!
Je leest liever geen boek.
Je schrijft liever niet.

De kinderen die lezen en schrijven makkelijk en leuk vinden, doen dat wel.
Zij lezen en schrijven vaker.
Daardoor leren zij het nog beter.
Het kind dat heeft komt steeds meer achter...

Fiche 3

Wat gebeurt er als je niets doet?

Je vindt lezen en schrijven niet leuk.
Dus doe je het zo min mogelijk.
Je bent bang dat het toch niet lukt.
Bovendien zijn de boekjes ook niet leuk.
Want die boekjes met korte zinnen zijn gewoon niet spannend.
Thuis doe je ook liever andere dingen.
Lezen doe je alleen maar als het moet...

Daardoor raak je steeds verder achter.
Je kunt dan ook bij rekenen en bij andere vakken vaak de opdrachten niet goed begrijpen.

School wordt daardoor steeds minder leuk.
Want het gaat gewoon niet goed.

Wat moet je dan doen?

Het gaat niet vanzelf, dat is duidelijk.
Iemand die verstand heeft van kan je helpen.
Want de meeste kinderen met kunnen goed leren lezen en spellen!

Je kunt leren lezen en spellen door veel te oefenen.
Maar het oefenen moet wel zo gebeuren dat het voor jou helpt.
Want niemand is hetzelfde.

Alle kinderen zijn weer anders.

Bij de spelling kun je leren welke taalregels er zijn.
Daar kun je mee oefenen.
Je moet het stapje voor stapje doen en heel, heel vaak.

Bij het lezen moet je super leuke boekjes uitzoeken!
Je vader of moeder mag best een stuk voorlezen.
Als je het dan hardop naleest, gaat het veel beter!
Je weet dan al waar het over gaat.
En je hebt de namen en de moeilijke woorden al gehoord.

Het is ook heel erg goed als je vader of moeder je veel voorleest.
Uit een heel spannend boek natuurlijk.
Een boek wat je zelf nog niet goed kunt lezen.
Voorlezen is niet kinderachtig, het mag zeker tot aan de middelbare school!
Je leert er namelijk veel van.
Je leert nieuwe woorden (je woordenschat wordt groter).

Kinderen die veel worden voorgelezen worden zelf ook beter in begrijpend lezen!
Dat komt omdat je meer leeservaring krijgt.
Het geeft niets dat dat voorleeservaring is...

Iemand met moet veel oefenen.
Je moet veel extra werk doen.
Het kost veel meer tijd dan bij mensen die niet zijn.
Tijd, waarin je geen leukere dingen kunt doen.

als het je lukt om te oefenen...
als het je lukt om vol te houden...
als je beter leest...
als je minder schrijffouten maakt...

DAN BEN JE EEN KANJER
(en beslist geen dom en lui kind)

Fiche 4

Wanneer kun je last hebben van je?

Mensen begrijpen soms niet waarom jij lezen en schrijven zo moeilijk vindt.
Ze vinden dat je beter je best moet doen. Je gaat je dan rot voelen.
Soms zo rot dat je er buikpijn of hoofdpijn van krijgt.
Of je kunt niet goed slapen.
Daarom is het belangrijk dat heel veel mensen weten wat is.
Zeker juffen en meester, leraren en, als je volwassen bent, je baas.
Je leert het lezen en spellen langzamer.

Je hebt meer tijd nodig om een tekst te lezen en te onthouden.
Doordat je hersenen meer moeten zoeken, is het moeilijker om veel dingen tegelijk te onthouden.
Je moet meer stap voor stap opdrachten horen en uitvoeren.

Omdat je hersenen meer in logische stapjes moeten werken, is het moeilijker 'stampwerk' te onthouden.
Soms zijn dat zijn wel heel veel losse stapjes!! (zoals bij het leren van tafels, het onthouden van steden en landen en rivieren, het onthouden van namen van planten).

Als er veel geluid om je heen is, worden de klanken niet goed genoeg door de hersenen verwerkt.
Je verstaat het dan niet goed.

Soms duurt het langer voor je de goede woorden gevonden hebt, als je iets wilt vertellen.
Dat noemen we: woordvindingsproblemen.
De ander moet je gewoon tijd geven.

Ook rekenen heeft met taal te maken!
Dat had je misschien niet gedacht.
Maar om te kunnen rekenen moet je tegen jezelf kunnen vertellen wat voor som er staat en wat je moet doen.
Voor sommige mensen met is dat heel moeilijk.
Het duurt langer voordat ze precies weten welke som er staat en wat ze precies moeten doen.
Als ze dat weten, gaat het rekenen zelf verder vaak wel erg goed.

Omdat het voor mensen moeilijk is klanken en letters goed te leren, is het voor hen vaak extra moeilijk om een vreemde taal te leren.
Het klinkt anders.
Er zijn andere regels.
En soms zijn er zelfs andere letters! (Zoals in het Frans de é, è, e, ai, es, die allemaal met de te maken hebben).
De spelling van de Engelse taal is erg ingewikkeld, en je hebt weinig houvast aan spellingregels.
Dat maakt het voor iemand met extra moeilijk.

Begrijpend lezen: als je een verhaal leest, kost je dat meer moeite.
Je moet het niet alleen goed lezen, maar je moet ook nog snappen waar het over gaat.
Dat gaat soms niet goed.
Dat geldt niet alleen voor een verhaal maar ook voor teksten bij aardrijkskunde, biologie en geschiedenis.

Groep 3

Fiche 1

Ze zeggen dat ikheb? Maar wat heb ik dan?
Is dat erg?
Is het een ziekte? Maar ik ben nooit ziek?
Waarom voel ik me af en toe anders dan een ander?
Waarom vinden grote mensen mij soms lastig of zelfs raar?
Waarom begrijpen andere kinderen mij niet?
Waarom weten de andere wel wat voor huiswerk zij moeten maken en ik niet?
Waarom is het zo druk in mijn hoofd ?
Waarom krijg ik mijn werkjes niet af of doe ik het net even anders.
Ik heb zoveel grapjes in mijn hoofd. Als ik er één uit flap worden ze boos terwijl het echt een goeie grap was!!
Ik doe soms dingen waar ik achteraf veel spijt van heb.
Waarom willen ze niet met mij afspreken?
Ik ben bezorgd om anderen.
Ik ben heel snel, vooral met sporten.
Ik kan veel dingen tegelijk, maar dan natuurlijk niet allemaal even netjes!
Ik zie graag dat anderen het goed hebben of dat de ander plezier heeft.
Ik houd niet van ruzie, hard roepen of schreeuwen.
Ik krijg soms straf, maar dat wil ik niet! Ik wil dat ze met me praten zodat ik kan uitleggen waarom ik iets deed.
Als er iets is, mag je altijd naar me toe komen.
Ik kan zo lekker bezig zijn dat ik makkelijk de tijd vergeet.

Fiche 2

Inmiddels is bekend dat je met geboren wordt.
Niet alle mensen hebben
Waarom heb jij dan wel?

Dat komt omdat er in je lichaam een stofje zit waarvan je te weinig hebt. Het stofje zorgt ervoor dat wanneer er iets gebeurt, we eerst gaan nadenken wat we moeten doen. Het stofje helpt ons om goede keuzes te maken. Met een moeilijk woord heeft dit stofje Dopamine.

Wanneer er te weinig van dit stofje in je lichaam wordt aangemaakt heb je
Wat gebeurt er dan? Je doet eerst iets en daarna denk je pas na. Mensen zonder
doen dit andersom. Daardoor maken zij minder foutjes of ongelukjes. Je bent ongeremd. Met ongeremd bedoel ik: je hebt 5 zintuigen. Mensen zonder kunnen tijdens de les 3 zintuigen op de achtergrond plaatsen, alsof je ze niet gebruikt. Wanneer je hebt, lukt dit niet en blijven continue al je zintuigen alert. Hierdoor hoor en zie je alles wat er in je omgeving gebeurt.

Bijvoorbeeld :je bent een tekening aan het maken. Tijdens het tekenen doe je allerlei andere activiteiten: tussendoor heb je voor iemand zijn pen opgeraapt die was gevallen, hoor je buiten lawaai, zie je dat een ander kind verdrietig is, reageer je op grapjes van anderen en ga zo maar door. Je wordt dus steeds afgeleid zonder dat je hier last van hebt. Je merkt later dat andere kinderen al klaar zijn met de opdracht en jij nog niet. Kinderen zonder zouden ook afgeleid kunnen raken van al de dingen die jou afleiden, maar zij reageren hier veel minder op. Zij

kunnen zich hiervoor afsluiten waardoor het lijkt dat jij het wel allemaal hoort en ziet en hun niet. Je hebt dus geen rem voor al deze prikkels die om je heen gebeuren. Dat is best lastig! Als je ermee geboren wordt, weet je niet beter. Voor jou is dat normaal.

Fiche 3

Waar heb je last van als je hebt?

Als je veel dingen hoort en ziet wil je ook weten wat het is. Dan moet je dus bewegen om alles in de gaten te houden. Wat je ziet en/of hoort, onthoudt jou hoofd. Je hoofd wil ook nadenken over wat je gezien of gehoord hebt. Wanneer je dus veel ziet en hoort, is het bij jou weleens te druk in je hoofd. Als je bewegelijk bent, maak je wel eens onbedoeld ongelukjes: je stoot een beker om bijvoorbeeld, of je valt van je stoel. Andere mensen die geen hebben kunnen zich afsluiten voor andere geluiden wanneer zij aan een werkje werken. Voor jou is dit moeilijk. Mensen zonder bewegen dus minder en vinden jou soms te druk. En weet je wat nu zo leuk is? Jijzelf hebt hier helemaal geen problemen mee.

Het is voor jou moeilijk om langer te werken aan één opdracht. Vooral als het iets is wat je niet snapt. Dan gaat je aandacht al snel naar iets wat veel leuker of gemakkelijker is. Hierdoor kan het zijn dat je werkjes niet af krijgt en de stof ook niet leert begrijpen. Dan kan het zijn dat je steeds verder gaat achterlopen terwijl je eigenlijk net zo slim bent als de ander.

Soms vind je het moeilijk om netjes te schrijven. Vooral als je veel drukte voelt in je hoofd.

Zo kan het ook zijn met lezen. Er zijn zoveel letters, en te weinig plaatjes. Dan wordt lezen al snel saai. Want plaatjes is voor jullie bijna hetzelfde als al die letters lezen. Zien waar het over gaat dmv een plaatje of filmpje is veel fijner. Beeld denkers noemen ze dat. Soms ga je het verhaaltje leuker maken, door er zelf iets er omheen te verzinnen.

De juf of meneer verteld een lang verhaal. Zo lang luisteren zonder iets anders te doen? Pfft, nee daar is niks aan. Je gaat daarom andere dingen zoeken die leuker zijn.

Tijdens het spelen kan het zijn dat andere kinderen jou niet begrijpen. Ze vinden je te druk, ze vinden dat jij je bemoeit met dingen waar jij eigenlijk niets mee te maken hebt. Jij vindt dit heel raar. Wanneer iemand in de problemen zit ga jij helpen. Je wacht niet af. Je laat nooit iemand aan zijn lot over. Kinderen zonderwachten af. Zij kijken eerst om zich heen of anderen wel zouden helpen. Als die niks doen? doen zij ook niks. Een soort van "kudgedrag". Zij vinden het knap dat jij wel direct iemand helpt. Zij schamen zich dat zij dit niet kunnen, maar durven dit vaak niet toe te geven. Ze gaan je dan uitdagen of zij geven jou negatieve kritiek op iets wat je juist heel goed hebt gedaan.

Thuis valt het je op dat je vader of moeder je vaak zegt wat je wel en niet moet doen. Bijvoorbeeld: kleed je eerst eens aan voordat je naar beneden komt, hang je jas eens op? , Ben je nu nog niet in de douche geweest? Schiet eens op je moet over vijf minuten naar school. Dat komt omdat je vaak niet één ding tegelijk doet en niet kan kiezen wat kan wachten of wat echt noodzakelijk is.

Het is niet leuk als er vaak op je gemopperd wordt. En verdrietig wanneer je het heel anders bedoeld dan je ouders of leerkracht zeggen! Grote mensen vinden vaak dat jij iets moet doen omdat het zo hoort. Jij doet het misschien op jou manier maar dat vinden de mensen zonder raar. Jij moet je dus heel vaak aanpassen aan de mensen die geen hebben.

Je bent vaak je spulletjes kwijt terwijl je ervan overtuigt bent, dat jij je fietssleutel toch echt in het bakje hebt gelegd.

Het is niet leuk dat anderen laten voelen dat je anders bent terwijl jij je heel normaal voelt.

Je bent vaak druk in het hoofd. Je vraagt je af waarom doet die zo, of waarom huult het kind, waarom was mama boos op mij? Je kan makkelijk piekeren over dingen die je gezien of meegemaakt hebt. Dit

piekeren gebeurt gewoon tijdens de les, of wanneer je in je bed ligt. Kinderen zonder ADHD hebben hier veel minder last van.

Sommige kinderen, met, kunnen moeilijk inslapen. Het kan liggen aan een stofje in ons lichaam die wordt aangemaakt als wij gaan slapen. Dat stofje heet Melatonine. Sommige kinderen methebben een tekort van dit stofje. Wat gebeurt er dan? Bijvoorbeeld: Je moet van je ouders naar bed, maar je kan de slaap niet vatten, je voelt de slaap niet. Je gaat dus iets anders doen: je ligt naar het plafond te staren of je gaat spelen in je bed omdat jij je toch maar ligt te vervelen.

Fiche 4

Is alleen maar lastig?

Welnee! Jij weet wel beter!!

Als je hebt ben je juist in bepaalde dingen veel beter! Je komt soms op geweldige ideeën! Doordat je materialen op een andere manier ziet en gebruikt dan waarvoor ze werkelijk gebruikt worden.

- Je overziet dingen sneller.
- Je bent soms de snelste van de klas.
- Je kan goed inschatten of iemand verdriet heeft, of zich niet lekker voelt.
- Je kan heel goed voor de ander zorgen. (daarvoor heb je veel geduld).
- De manier van omgaan met mensen komt recht uit je hart. Je ziet echt waar ze behoefte aan hebben. Terwijl mensen zonder vaak doen zoals ze denken dat het hoort, zonder rekening te houden met de ander.
- Je bent goed in teamsport zoals voetbal of hockey . Veel kinderen met zijn keeper omdat zij verhoogde reflexen hebben en omdat mensen met ook kijken met hun gezichtsveld: Je reageert sneller en je ziet dingen sneller in je ooghoek dan iemand zonder
- Het is heel fijn om bij jou te zijn omdat je fijn jezelf mag zijn.
- Jij laat andere lachen.
- Jou enthousiasme geeft de ander energie.
- Je bent eerlijk, (soms zo eerlijk dat de ander zonder er van schrikt! En wordt soms boos ! tja en dat is weer zoo oneerlijk!!)
- Waar de ander het niet meer weet, weet jij soms nog wel een manier te bedenken dat het toch nog kan worden opgelost.
- Je hebt aandacht voor detail: dat wil zeggen: wanneer mama nieuwe oorbellen heeft, zie je dat meteen. Of wanneer iemand lang verdrietig is geweest valt het jou op wanneer die persoon weer lacht.
- Jij wilt graag dat iedereen het goed maakt en dat is een prachtige eigenschap.
- Je kan soms dingen echt goed : bijvoorbeeld tekenen, zomaar uit je zelf terwijl iemand zonder daar les voor moet volgen. Zo zijn er ook veel kinderen met die zomaar liedjes op een instrument kunnen spelen zonder ooit les te hebben gehad.
- Je kunt genieten van kleine dingen: er is hier een spreekwoord van: “Geniet van kleine dingen en je zult gelukkig zijn!!”

Fiche 1

Zich aankleden is voor elk kind een uitdagende vaardigheid om te leren. De meeste kinderen vinden het belangrijk om zich zelfstandig te kunnen aankleden. Het geeft hen zelfvertrouwen en een gevoel van competentie. Voor ouders kan het een belangrijk factor zijn om de ochtendstress wat te verlagen. Om zich te kunnen aankleden heeft het kind veel verschillende vaardigheden nodig. Zichzelf aankleden is niet alleen leren hoe je de verschillende kledingstukken aantrekt, maar ook hoe je ze vastmaakt (met knopen, ritsen, drukknoppen, ...) én in welke volgorde. Het kind moet weten wat de voor- en achterkant is en waar links en rechts en boven en onder zich bevindt. Fijne motoriek (knopen, ritsen...), evenwicht (op één been staan om broek aan te trekken), cognitieve vaardigheden (geduld, aandacht, tijdsbesef, ruimtelijk inzicht, lichaamsbeeld, -plan en -schema, besef van kleuren, besef van warmte en koude), oog-handcoördinatie enzovoort zijn bepalend voor hoe een kind een bepaalde taak uitvoert. Bepaalde kinderen vallen echter uit op één of meerdere van deze vaardigheden en zullen veel moeite hebben met zich aan te kleden. Dit kan voor vele frustraties zorgen bij zowel ouders als bij het kind zelf. Een jong kind met, kan problemen hebben met het aankleden en de vaardigheden die het aankleden vooraf gaan. Sommige peuters met zullen niet helpen tijdens het aankleden door de armen omhoog te heffen of het been en de voet uit te strekken. Sommige van deze kinderen zullen, in tegenstelling tot normaal ontwikkelende kinderen, niet snel zeggen dat hij/zij het zelf wil proberen. Ze zullen eerder hulp wensen. Deze kinderen kunnen ook meer problemen hebben met de volgorde van het aankleden en hoe de kleren op het lichaam passen. Zij kunnen een lager ontwikkeld lichaamsplan hebben waardoor sokken en schoenen aantrekken ook moeilijker wordt. Knopen, ritsen en schoenveters dichtmaken kan trager ontwikkelen. Soms ligt aan de oorzaak hiervan een krachtttekort, soms is het plannen van een taak moeilijk, soms liggen er meerdere oorzaken aan de basis

Fiche 2

Soepel bewegen, een bal gooien en vangen, fietsen, jezelf aan- en uitkleden, veters strikken, tandenpoetsen, billen afvegen, met mes en vork eten, met een pen schrijven, over een lijn knippen; het lijkt allemaal heel gewoon dat kinderen deze vaardigheden leren. Voor sommige kinderen is dat echter niet zo vanzelfsprekend. Dat kunnen kinderen zijn met Dit is een ontwikkelingsstoornis van de coördinatie van bewegingen.

Wat is ?

..... staat voor Developmental Coordination Disorder, in het Nederlands vertaald coördinatie- ontwikkelingsstoornis. Kinderen met hebben een achterstand in de ontwikkeling van motorische vaardigheden en moeite met het coördineren van de bewegingen, waardoor ze alledaagse taken minder makkelijk uit kunnen voeren dan leeftijdsgenoten. Kinderen met worden vaak als "onhandig" omschreven.

..... komt voor bij vijf tot zes procent van de schoolgaande kinderen. Dit betekent dat er in vrijwel iedere groep sprake is van één of meer leerlingen met Er zijn meer jongens met dan meisjes.

Fiche 3

Kenmerken van

..... wordt officieel vastgesteld aan de hand van criteria uit de DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders). De criteria voor komen kortgezegd neer op de volgende vier punten:

- 1) Het aanleren en uitvoeren van gecoördineerde motorische vaardigheden verloopt duidelijk onder het niveau dat verwacht mag worden gezien de leeftijd en de verstandelijke mogelijkheden van een kind om vaardigheden te leren en te gebruiken.
- 2) De problemen die het kind hierdoor ondervindt, hebben duidelijk invloed op zijn of haar leven; bij allerlei dagelijkse taken thuis, op school en tijdens sport en spel.
- 3) De symptomen beginnen op jonge leeftijd.
- 4) De problemen die het kind op motorisch vlak heeft, kunnen niet worden toegeschreven aan een andere oorzaak, zoals een verstandelijke beperking, problemen met het zien of een neurologische aandoening.

Fiche 4

Oorzaak en gevolgen van

De naam zegt niets over de achterliggende oorzaak. Het zegt alleen dát er iets met de motoriek aan de hand is, niet wát er aan de hand is. Motorische onhandigheid wordt in de medische wereld meestal wel beschouwd als een uiting van een in aanleg niet optimaal ontwikkeld zenuwstelsel.

Kinderen met kunnen onderling sterk verschillen. Voor alle kinderen met geldt dat er motorische problemen zijn, die hun uitwerking hebben op het dagelijks leven. Kinderen met kunnen bijvoorbeeld moeite hebben met schooltaken (bijvoorbeeld met knutselen, schrijven, gymnastiek), tijdens algemene dagelijkse activiteiten (bijvoorbeeld aan- en uitkleden en eten met bestek), tijdens sporten en spelen met vrienden.

Dit kan gevolgen hebben voor het zelfbeeld van het kind. Kinderen met kunnen boos reageren, uit frustratie omdat ze activiteiten minder goed uit kunnen voeren dan andere kinderen.

Of gaan vermijden om mee te doen met sport en spel. Een andere reactie is clownesk te reageren, om het onhandige gedrag te verbloemen, bijvoorbeeld als het wéér niet lukt om een bal in het doel te schoppen of als er voor de zoveelste keer een beker drinken om gaat

Duiding voor de leerkracht

Welke beperkingen worden gezocht?

- Autisme
- ADHD
- DCD
- Dyslexie

Autisme

<https://schooltv.nl/video/het-klokhuis-autisme/>

Dyslexie

Dys betekent: niet op de goede manier

lexie betekent: met geschreven taal om kunnen gaan

Dyslexie betekent dus dat het lezen en (of) schrijven moeilijk gaat.

Hoe komt het dat je dyslectisch bent en gaat het over?

Dyslexie is vaak erfelijk.

Dat betekent dat meer mensen in je familie dyslectisch zijn.

Misschien is je vader of je moeder dyslectisch.

Maar ook je opa of oma, oom of tante, broer en zus kunnen dyslectisch zijn.

Je wordt er mee geboren!

Niemand kan er iets aan doen dat je dyslectisch bent...

Knappe mensen hebben ontdekt, dat er bij dyslectische mensen in de hersenen iets anders gebeurt dan bij mensen die niet dyslectisch zijn.

Dat hebben ze gezien op hele speciale foto's van de hersenen (dat noem je een scan).

Ook hebben ze kunnen meten dat hele kleine stukjes van de hersenen van dyslectische mensen anders werken.

Het is niet zo dat de hersenen niet goed werken.

Alleen het stukje van je hersenen wat voor taal belangrijk is werkt een beetje anders.

Dat gaat niet over.

Je blijft dyslectisch, je hele leven.

Maar ... je kunt er vaak wel veel aan doen!

Je kunt veel leren, waardoor je er niet zo veel last van hoeft te hebben.

Hoe merk je dat je dyslectisch bent?

Je merkt er vaak niets van tot je naar school gaat.

Je hebt een goed verstand.

Je kunt veel.

Op school gaat het dan toch niet zo goed als iedereen verwacht.

Soms merkt de juf in de kleuterklas al dat een kind een paar dingen erg moeilijk vindt.

Rijmen kan moeilijk zijn.

Of het onthouden van de namen van de kinderen uit je groep.

Of het onthouden van de namen van de week.

Het onthouden van meer dan één opdracht tegelijk.

Eigenlijk zou de juf dan al heel erg goed moeten gaan opletten.

Dan komt een dyslectisch kind in het eerste leerjaar.

Eerst gaat het goed.

Maar na een paar weken of maanden blijft het kind veel letters fout schrijven.

Of het lezen lukt niet goed.

Het lijkt soms of een dyslectisch kind lui of slordig is.

Maar dat is niet zo!

Het kind doet juist heel erg zijn best.

Want het wil juist erg graag goed leren lezen en schrijven!

Het lukt alleen niet, terwijl andere kinderen het wel kunnen.

Dat geeft een heel vervelend gevoel.

Als het steeds weer niet lukt, is lezen en schrijven niet leuk meer.

Het is gewoon rot.

En wat gebeurt er als je iets niet leuk vindt?

Je doet het liever niet meer!

Je leest liever geen boek.

Je schrijft liever niet.

De kinderen die lezen en schrijven makkelijk en leuk vinden, doen dat wel.
Zij lezen en schrijven vaker.
Daardoor leren zij het nog beter.
Het kind dat dyslexie heeft komt steeds meer achter...

Wat gebeurt er als je niets doet?

Je vindt lezen en schrijven niet leuk.
Dus doe je het zo min mogelijk.
Je bent bang dat het toch niet lukt.
Bovendien zijn de boekjes ook niet leuk.
Want die boekjes met korte zinnen zijn gewoon niet spannend.
Thuis doe je ook liever andere dingen.
Lezen doe je alleen maar als het moet...

Daardoor raak je steeds verder achter.
Je kunt dan ook bij rekenen en bij andere vakken vaak de opdrachten niet goed begrijpen.

School wordt daardoor steeds minder leuk.
Want het gaat gewoon niet goed.

Wat moet je dan doen?

Het gaat niet vanzelf, dat is duidelijk.
Iemand die verstand heeft van dyslexie kan je helpen.
Want de meeste kinderen met dyslexie kunnen goed leren lezen en spellen!

Je kunt leren lezen en spellen door veel te oefenen.
Maar het oefenen moet wel zo gebeuren dat het voor jou helpt.
Want niemand is hetzelfde.
Alle dyslectische kinderen zijn weer anders.

Bij de spelling kun je leren welke taalregels er zijn.
Daar kun je mee oefenen.
Je moet het stapje voor stapje doen en heel, heel vaak.

Iemand met dyslexie moet veel oefenen.
Je moet veel extra werk doen.
Het kost veel meer tijd dan bij mensen die niet dyslectisch zijn.
Tijd, waarin je geen leukere dingen kunt doen.

als het je lukt om te oefenen...
als het je lukt om vol te houden...
als je beter leest...
als je minder schrijffouten maakt...

DAN BEN JE EEN TOPPER
(en beslist geen dom en lui kind)

Wanneer kun je last hebben van je dyslexie?

Mensen begrijpen soms niet waarom jij lezen en schrijven zo moeilijk vindt.

Ze vinden dat je beter je best moet doen. Je gaat je dan rot voelen.

Soms zo rot dat je er buikpijn of hoofdpijn van krijgt.

Of je kunt niet goed slapen.

Daarom is het belangrijk dat heel veel mensen weten wat dyslexie is.

Zeker leraren en, als je volwassen bent, je baas.

Je leert het lezen en spellen langzamer.

Je hebt meer tijd nodig om een tekst te lezen en te onthouden.

Doordat je hersenen meer moeten zoeken, is het moeilijker om veel dingen tegelijk te onthouden.

Je moet meer stap voor stap opdrachten horen en uitvoeren.

Omdat je hersenen meer in logische stapjes moeten werken, is het moeilijker 'stampwerk' te onthouden.

Soms zijn dat zijn wel heel veel losse stapjes!! (zoals bij het leren van tafels, het onthouden van steden en landen en rivieren, het onthouden van namen van planten).

Als er veel geluid om je heen is, worden de klanken niet goed genoeg door de hersenen verwerkt.

Je verstaat het dan niet goed.

Soms duurt het langer voor je de goede woorden gevonden hebt, als je iets wilt vertellen.

Dat noemen we: woordvindingsproblemen.

De ander moet je gewoon tijd geven.

Ook rekenen heeft met taal te maken!

Dat had je misschien niet gedacht.

Maar om te kunnen rekenen moet je tegen jezelf kunnen vertellen wat voor som er staat en wat je moet doen.

Voor sommige mensen met dyslexie is dat heel moeilijk.

Het duurt langer voordat ze precies weten welke som er staat en wat ze precies moeten doen.

Als ze dat weten, gaat het rekenen zelf verder vaak wel erg goed.

Omdat het voor dyslectische mensen moeilijk is klanken en letters goed te leren, is het voor hen vaak extra moeilijk om een vreemde taal te leren.

Het klinkt anders.

Er zijn andere regels.

En soms zijn er zelfs andere letters! (Zoals in het Frans de é, è, e, ai, es, die allemaal met de te maken hebben).

De spelling van de Engelse taal is erg ingewikkeld, en je hebt weinig houvast aan spellingregels.

Dat maakt het voor iemand met dyslexie extra moeilijk.

Begrijpend lezen: als je een verhaal leest, kost je dat meer moeite.

Je moet het niet alleen goed lezen, maar je moet ook nog snappen waar het over gaat.

Dat gaat soms niet goed.

Dat geldt niet alleen voor een verhaal maar ook voor teksten bij aardrijkskunde, biologie en

geschiedenis.

<https://www.youtube.com/watch?v=YiOgAJG6gjM>

DCD

<https://www.youtube.com/watch?v=BkfbAhJCbcU>

ADHD

ADHD ontstaat wanneer er in je lichaam een stofje zit waarvan je te weinig hebt. Het stofje zorgt ervoor dat wanneer er iets gebeurt, we eerst gaan nadenken wat we moeten doen. Het stofje helpt ons om goede keuzes te maken. Met een moeilijk woord heeft dit stofje Dopamine.

Wanneer er te weinig van dit stofje in je lichaam wordt aangemaakt heb je ADHD.

Wat gebeurt er dan? Je doet eerst iets en daarna denk je pas na. Mensen zonder ADHD doen dit andersom. Daardoor maken zij minder foutjes of ongelukjes. Je bent ongeremd. Met ongeremd bedoel ik: je hebt 5 zintuigen. Mensen zonder ADHD kunnen tijdens de les 3 zintuigen op de achtergrond plaatsen, alsof je ze niet gebruikt. Wanneer je ADHD hebt, lukt dit niet en blijven continue al je zintuigen alert. Hierdoor hoor en zie je alles wat er in je omgeving gebeurt.

Bijvoorbeeld: je bent een tekening aan het maken. Tijdens het tekenen doe je allerlei andere activiteiten: tussendoor heb je voor iemand zijn pen opgeraapt die was gevallen, hoor je buiten lawaai, zie je dat een ander kind verdrietig is, reageer je op grapjes van anderen en ga zo maar door. Je wordt dus steeds afgeleid zonder dat je hier last van hebt. Je merkt later dat andere kinderen al klaar zijn met de opdracht en jij nog niet.

Kinderen zonder ADHD zouden ook afgeleid kunnen raken van al de dingen die jou afleiden, maar zij reageren hier veel minder op. Zij kunnen zich hiervoor afsluiten waardoor het lijkt dat jij het wel allemaal hoort en ziet en hun niet. Je hebt dus geen rem voor al deze prikkels die om je heen gebeuren. Dat is best lastig! Als je ermee geboren wordt, weet je niet beter. Voor jou is dat normaal.

Waar heb je last van als je AD(H)D hebt?

Als je veel dingen hoort en ziet wil je ook weten wat het is. Dan moet je dus bewegen om alles in de gaten te houden. Wat je ziet en/of hoort, onthoudt jou hoofd. Je hoofd wil ook nadenken over wat je gezien of gehoord hebt. Wanneer je dus veel ziet en hoort, is het bij jou weleens te druk in je hoofd.

Als je bewegelijk bent, maak je wel eens onbedoeld ongelukjes: je stoot een beker om bijvoorbeeld, of je valt van je stoel. Andere mensen die geen ADHD hebben kunnen zich afsluiten voor andere geluiden wanneer zij aan een werkje werken. Voor jou is dit moeilijk. Mensen zonder ADHD bewegen dus minder en vinden jou soms te druk. En weet je wat nu zo leuk is? Jijzelf hebt hier helemaal geen problemen mee.

Het is voor jou moeilijk om langer te werken aan één opdracht. Vooral als het iets is wat je niet snapt. Dan gaat je aandacht al snel naar iets wat veel leuker of gemakkelijker is. Hierdoor kan het zijn dat je werkjes niet af krijgt en de stof ook niet leert begrijpen. Dan kan het zijn dat je steeds verder gaat achterlopen terwijl je eigenlijk net zo slim bent als de ander.

Soms vind je het moeilijk om netjes te schrijven. Vooral als je veel drukte voelt in je hoofd.

Zo kan het ook zijn met lezen. Er zijn zoveel letters, en te weinig plaatjes. Dan wordt lezen al snel saai. Want plaatjes is voor jullie bijna hetzelfde als al die letters lezen. Zien waar het over gaat dmv een plaatje of filmpje is veel fijner. Beelddenkers noemen ze dat. Soms ga je het verhaaltje leuker maken, door er zelf iets er omheen te verzinnen.

De leraar vertelt een lang verhaal. Zo lang luisteren zonder iets anders te doen? Pfft, nee daar is niks aan. Je gaat daarom andere dingen zoeken die leuker zijn.

Het kan zijn dat andere kinderen jou niet begrijpen. Ze vinden je te druk, ze vinden dat jij je bemoeit met dingen waar jij eigenlijk niets mee te maken hebt. Jij vindt dit heel raar. Wanneer iemand in de problemen zit, ga jij helpen. Je wacht niet af. Je laat nooit iemand aan zijn lot over. Kinderen zonder ADHD wachten af. Zij kijken eerst om zich heen of anderen wel zouden helpen. Als die niks doen? doen zij ook niks. Een soort van "kuddegedrag". Zij vinden het knap dat jij wel direct iemand helpt. Zij schamen zich dat zij dit niet kunnen, maar durven dit vaak niet toe te geven. Ze gaan je dan uitdagen of zij geven jou negatieve kritiek op iets wat je juist heel goed hebt gedaan.

Thuis valt het je op dat je vader of moeder je vaak zegt wat je wel en niet moet doen. Bijvoorbeeld: kleed je eerst eens aan voordat je naar beneden komt, hang je jas eens op? , Ben je nu nog niet in de douche geweest? Schiet eens op je moet over vijf minuten naar school. Dat komt omdat je vaak niet één ding tegelijk doet en niet kan kiezen wat kan wachten of wat echt noodzakelijk is.

Het is niet leuk als er vaak op je gemopperd wordt. Volwassenen vinden vaak dat jij iets moet doen omdat het zo hoort. Jij doet het misschien op jou manier maar dat vinden de mensen zonder ADHD raar. Jij moet je dus heel vaak aanpassen aan de mensen die geen ADHD hebben.

Je bent vaak je spulletjes kwijt terwijl je ervan overtuigd bent, dat jij je fietssleutel toch echt in het bakje hebt gelegd.

Het is niet leuk dat anderen laten voelen dat je anders bent terwijl jij je heel normaal voelt.

Je bent vaak druk in het hoofd. Je vraagt je af waarom doet die zo, of waarom huult het kind, waarom was mama boos op mij? Je kan makkelijk piekeren over dingen die je gezien of meegemaakt hebt. Dit piekeren gebeurt gewoon tijdens de les, of wanneer je in je bed ligt. Kinderen zonder ADHD hebben hier veel minder last van.

Sommige kinderen, met AD(H)D, kunnen moeilijk inslapen. Het kan liggen aan een stofje in ons lichaam die wordt aangemaakt als wij gaan slapen. Dat stofje heet Melatonine. Sommige kinderen met AD(H)D hebben een tekort van dit stofje. Wat gebeurt er dan? Bijvoorbeeld: Je moet van je ouders naar bed, maar je kan de slaap niet vatten, je voelt de slaap niet. Je gaat dus iets anders doen: je ligt naar het plafond te staren of je gaat spelen in je bed omdat jij je toch maar ligt te vervelen.

Opdracht 6: Praatkaartjes (hulpmiddelen)

Om sommige zaken te onthouden kan je hulpmiddeltjes of ezelsbruggetjes gebruiken. Eerst worden er in de klas twee voorbeelden gegeven, daarna kunnen jullie zelf aan de slag.

Voorbeelden:

1. Je kan informatie anders ordenen:

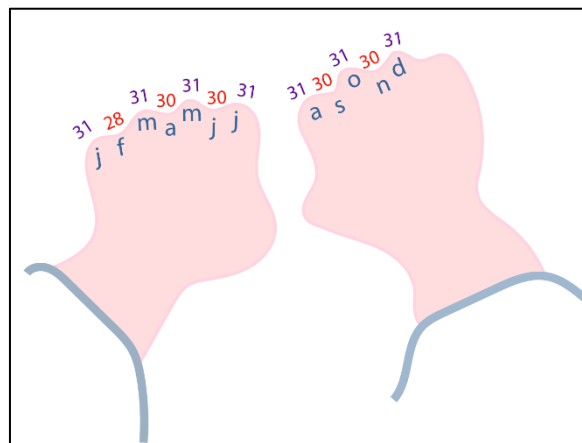
- ♦ Onthoud "KI91G86B20C0A1"
- ♦ Pas "chunking" (= anders ordenen) toe
- ♦ KGB1986CIA2001

Vraag: Kan je door de gegevens anders te ordenen, de gegevens beter onthouden?

We onthouden gemiddeld 7 á 8 items bij volledige aandacht. Door informatie anders te ordenen, kan men deze makkelijker onthouden.

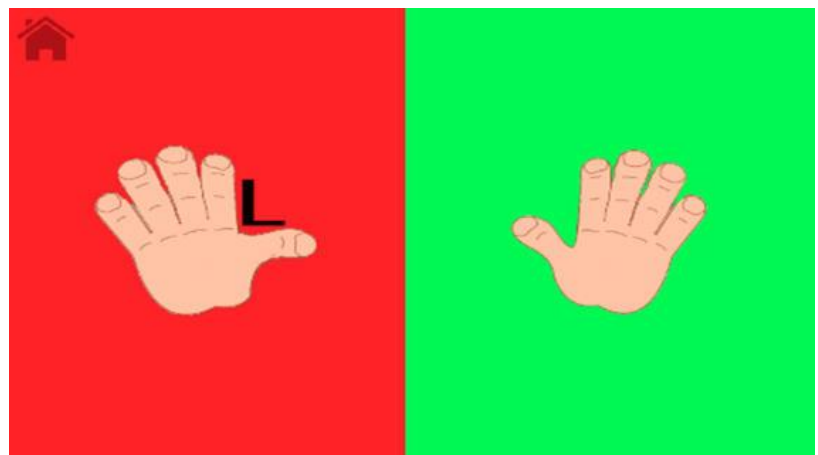
2. Twee ezelsbruggetjes:

a) De maanden van het jaar

b) Links en rechts

"Hier naar rechts!", zegt je moeder achter je, terwijl je voor haar fietst. En hoppa, daar ga je met flinke vaart naar rechts. Dacht je. Een auto toetert, je moeder roept. "RECHTS, ZEI IK TOCH!" Voor eens en altijd komt daarom hier de gouden tip: hou je handen omhoog met de ruggen naar je toe en strek je wijsvinger en duim. Links is de hand waar je de letter L ziet (van wijsvinger naar duim). En dan is de andere hand dus rechts.

Nu is het aan jullie! Op jullie tafel liggen voor elke leerling twee praatkaartjes. Gebruik onderstaand stappenplan om de opdracht uit te voeren.

1 	Wie iets vertelt, legt een praatkaartje. <i>De leerkracht stelt een vraag. Leerling 1 en leerling 2 vertellen om beurt. Telkens een leerling iets zegt, legt hij een praatkaartje.</i>
2 	Zijn <u>jouw</u> kaartjes op? Wacht tot ieders kaartjes op zijn. <i>Wanneer de kaartjes van een leerling op zijn, kan hij niets meer vertellen of zeggen tot ieders kaartjes op zijn.</i>
3 	Zijn <u>ieders</u> kaartjes op? Dan neem je ze terug en kan je herbeginnen. <i>Wanneer ieders kaartjes op zijn, mogen de leerlingen weer hun kaartjes nemen en kunnen ze herbeginnen.</i>

Vraag: Heb je vandaag bijgeleerd? Zijn er bruikbare tips uitgedeeld?

Duiding voor de leerkracht

Indien de leerlingen zelf weinig ezelsbruggetjes kennen, kunnen de onderstaande ezelsbruggetjes getoond en besproken worden. Eventueel kan er ook met een tablet gewerkt worden waarop ze zelf ezelsbruggetjes moeten zoeken en selecteren.

Waar komt de zon op?
Op in het Oosten en Weg in het Westen.

De aarde draait zo om de zon dat de zon in het oosten zichtbaar wordt en in het westen weggaat.

De wijzers op de klok uit elkaar houden.
 De korte wijzer wijst de uren aan.
UUR is een kort woord.
 De lange wijzer wijst de minuten aan.
MINUTEN is een lang woord.

Extra moeilijk: de meeste klokken hebben ook een secondewijzer. Deze zie je iedere seconde een klein beetje draaien.

Hoeveel bulten hebben een dromedaris en kameel?
 Draai de eerste letter van het diersoort een kwart

de Kameel heeft 2 bulten
 de Dromedaris heeft 1 bult

Groter dan of kleiner dan?
Maak er een bekje van
 Zo onthoud je gemakkelijk hoe je de tekens < en > moet gebruiken.

De krokodil heeft honger. Hij hapt altijd naar het grootste getal.
 > betekent "groter dan"
 < betekent "kleiner dan"

Kan Het Dametje Met De Centimeter Meten?
 Het metrieke stelsel onthouden (inhoud, maten en gewichten)

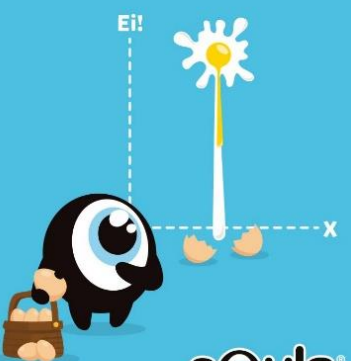
Kan het dametje met de cm meten?

Een stap naar Rechts = keeR 10
 Een stap naar Links = deLen door 10

Een fles of kraan opendraaien?
DROL
 Dicht Rechts, Open Links

Als je een ei tegen de muur gooit, loopt de smurrie omlaag, dus is de Y-as verticaal (naar beneden).

squla®
 leuk leren.

Noord-Oost-Zuid-West
 =
Niels Onderbroeken Zijn Wow!

squla®
 leuk leren.

MVAMJSUNP
 Mijn Vader At Meestal Jonge Spruitjes Uit Nieuwegein
 =
 Mercurius Venus Aarde Mars Jupiter Saturnus Uranus Neptunes

squla®
 leuk leren.

Opdracht 7: Ren je rot (executieve functies)

De leerkracht leest een aantal stellingen voor. Nu is het aan jou om kleur te bekennen. Ben je akkoord met de stelling? Ga dan aan de kant van het lokaal staan waar het blad “akkoord” tegen de linkerkflap van het bord hangt. Indien je niet akkoord bent, dan ga je aan de kant van het klaslokaal staan waar het blad “niet akkoord” tegen de rechterflap van het bord hangt.

Hoe doen we het?

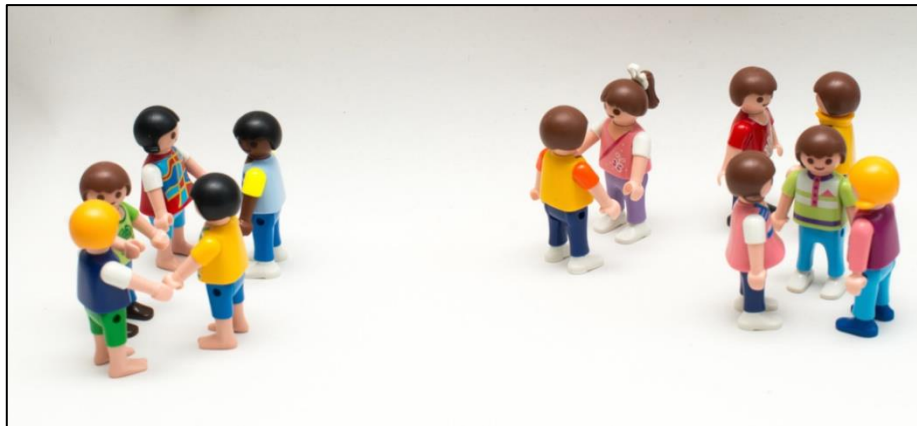
Stap 1: Kies een antwoord

Stap 2: Ga naar de tegenovergestelde hoek. Wissel je argumenten uit.

Stap 3: Ga terug naar de eigen hoek. Vertel wat je te weten kwam.

Voorbeeldstellingen

Duiding voor de leerkracht

Mogelijke vragen/uitspraken:

1. Ik trek geen overhaaste conclusies.
2. Ik denk eerst na vooraleer ik iets zeg.
3. Ik onderneem niets wanneer ik niet zeker ben van hoe de vork juist in de steel zit.
4. Ik word snel boos.
5. Ik maak me niet snel druk over iets.
6. Ik heb mijn persoonlijke gevoelens onder controle en voltooi mijn taak.
7. Ik ben een goed georganiseerd mens.
8. Het kost mij geen moeite om mijn werkplek ordelijk te houden.
9. Ik werk volgens een bepaalde structuur?
10. Ik neem vaak initiatieven om iets te doen.
11. Ik kan makkelijk omgaan met onverwachte gebeurtenissen.
12. Ik werk ordelijk en net.
13. Ik vind gemakkelijk iets terug in mijn boekentas.
14. Wanneer iemand anders verdriet heeft, doet dit iets met mij.
15. Ik sla vaak onbewust vragen over op toetsen, taken en examens.
16. 9Als ik gefrustreerd of boos ben, blijf ik kalm.
17. Ongeacht de taak wil ik er zo snel mogelijk mee beginnen.
18. Ik stel eigenlijk nooit iets uit.
19. Ik stel dingen zelden tot het laatst uit.
20. Ik vind het makkelijk om tijdens mijn werk geconcentreerd te blijven.
21. Zodra ik eenmaal ergens mee begonnen ben, werk ik ijverig door tot ik klaar ben.
22. Ook als ik gestoord word, vind ik het niet moeilijk om weer aan de slag te gaan en mijn werk af te maken.
23. Aan het begin van de dag heb ik een duidelijk plan van wat ik hoop te bereiken.
24. Als ik veel te doen heb, kan ik me gemakkelijk concentreren op de belangrijkste dingen.
25. Grote opdrachten deel ik meestal op in kleine subtaken.
26. Aan het einde van de dag heb ik meestal af wat ik gepland had.
27. Ik kan goed inschatten hoeveel tijd iets vergt.
28. Ik ben meestal op tijd voor afspraken en activiteiten.
29. Ik raak niet van de wijs door onverwachte gebeurtenissen.
30. Ik pas me gemakkelijk aan veranderingen in plannen en prioriteiten aan.
31. Ik beschouw mezelf als flexibel en pas me makkelijk aan veranderingen aan.
32. Ik evalueer mijn prestaties gewoonlijk en bedenk manieren om mezelf te verbeteren.
33. Ik kan een situatie van een afstandje bekijken om objectieve beslissingen te nemen.
34. Ik zie 'het grote plaatje' en vind het bijbehorende probleemoplossen leuk.
35. Ik vind zelf dat ik gedreven ben.
36. Ik heb er geen probleem mee om leuke dingen op te geven om aan langetermijndoelen te werken.
37. Ik vind het belangrijk om topprestaties te leveren.
38. Ik werk graag in een veeleisende, drukke omgeving.
39. Een zekere druk helpt me om op mijn best te presteren.
40. Ik vind werk met een zekere onvoorspelbaarheid aantrekkelijk

Opdracht 8: Wandel-wissel-uit (taakinitiatie)

Heb jij het gemakkelijk om jouw aandacht bij éénzelfde taak te houden? Heb je een goede concentratie of ben je makkelijk afgeleid? Gebruik je hier trucjes of hulpmiddelen voor? Ben je een doorzetter of geef je makkelijk op?

Met deze opdracht leren we elkaar wat beter kennen op het vlak van "taakinitiatie". Misschien leer je wel trucjes die je kunnen helpen om jouw concentratie te bevorderen of kom je dingen te weten over de taakinitiatie van jouw klasgenoten die je nog niet wist.

Taakinitiatie = ?

Taakinitiatie betekent niks meer dan beginnen zonder uitstel. En wel aan vervelende klusje of activiteiten. Het gaat echt om die taken waar je tegenop ziet. Het gaat bijvoorbeeld om het opruimen van jouw kamer. Weinig jongeren zullen zin hebben om hun smartphone aan de kant te leggen om op te gaan ruimen. Degene die het toch doen hebben een goed ontwikkelde taakinitiatie.

Taakinitiatie is de taken uitvoeren die gedaan moeten worden. En daarbij hoort ook weten van jezelf wat je nodig hebt om het (wel) te doen.

Hoe doen we deze opdracht?

1 	Stap rond. Op het signaal: sta stil en vorm duo's.
2 	Ik stel een vraag. Denk allemaal na over de vraag.
3 	Wissel je antwoorden uit. <i>Leerling 1 vertelt zijn antwoord.</i> <i>Daarna leerling 2.</i> Daarna weer rondstappen enz...

Voorbeeldvragen

Taakinitiatie	
Wat zou je willen veranderen aan je dagelijkse huiswerkgewoonte?	Wat zou deze persoon kunnen helpen?
Noem eens drie gevolgen.	Wat is een voordeel van het gebruiken van een timer?
Hoe zorg je ervoor dat je na een korte pauze weer aan het werk gaat?	Hoe start jij een taak als je er geen zin in hebt, maar het moet gebeuren?

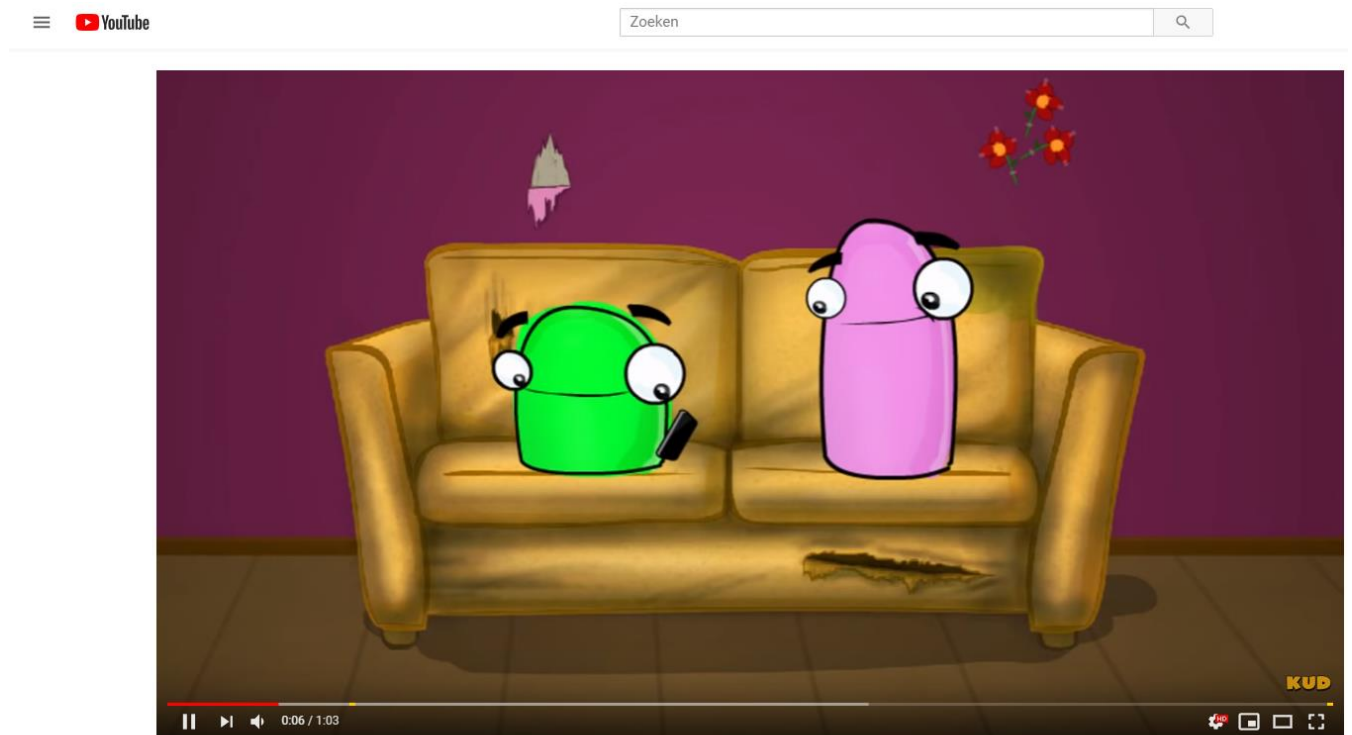
Vraag: Bekijk onderstaande trap. Denk je dat jouw denken (jouw mindset), jouw taakinitiatie (volhouden) kan beïnvloeden? Waarom?

We bekijken samen met de klas het volgende filmpje over uitstelgedrag.

Vraag: Zijn er herkenbare zaken die aan bod komen?

<https://www.youtube.com/watch?v=eYcF6PUjDf8>

Kud - Siri met uitstelgedrag

Hieronder en op de volgende bladzijde zie je enkele oorzaken van waarom mensen opdrachten uitstellen.

De schoonmaker

De paniekeling

De lijstenmaker

De onderzoeker

De snacker

De gamer

De kijker

De delegeerder

De tijdloze

De slaper

De afgeleide

De sociale deler

Vraag: Herken jij oorzaken van jouw eventuele uitstelgedrag? Zo ja, welke?

Vaak hebben mensen de neiging zaken uit te stellen en verzinnen ze daarvoor allerlei excuses. Om eens stil te staan bij welke redenen we soms halen, volgt hier een klaaglied:

<https://www.youtube.com/watch?v=JLNvBvJ-F00>

Dit is de tekst van het lied:

Ik heb een heel zwaar leven Echt heel zwaar Alles is voor mij ontzettend moeilijk Ik heb echt een heel zwaar leven Nee, nee maar echt waar Het leven is voor mij gewoon ontzettend zwaar Bij mij gaat nooit eens iets vanzelf daarom ben ik vaak zo moe Heel veel dingen zijn zo moeilijk dat ik ze gewoon niet doe En doe ik wel een keertje iets, wordt het heel vaak niet gewaardeerd En daarom gaan veel andere dingen automatisch ook verkeerd Ik kan vaak ergens niet mee helpen want dan heb ik ergens pijn Dat vind ik zelf ook heel vervelend dat ik er dan niet bij kan zijn Ik sta natuurlijk ook veel liever altijd voor de mensen klaar Maar ja ze moeten maar begrijpen mijn bestaan is heel erg zwaar Ik heb een heel zwaar leven Nee, maar echt heel zwaar Moeilijk moeilijk moeilijk moeilijk moeilijk Ik heb echt een heel zwaar leven Nee, nee maar echt waar Het leven is voor mij gewoon ontzettend zwaar Ik zeg ook best wel vaak een afspraak op het laatste moment af Dan hebben mensen al gekookt, maar ja ik ben opeens bekaf Ik vind ja ze moeten maar begrijpen dat ik een heel zwaar leven heb Het is bij hun gewoon vaak vloed en bij mij gewoon vaak eb	Soms dan sta ik bij de kassa Alles moet daar vlug vlug vlug En dan ben ik iets vergeten moet ik helemaal terug Alle mensen moeten wachten en dat vinden ze niet fijn Maar ja dan zien ze ook een keertje hoe het is om mij te zijn Ik heb een heel zwaar leven Echt heel zwaar Moeilijk moeilijk moeilijk moeilijk moeilijk Ik heb echt een heel zwaar leven Nee, nee, nee maar echt waar Het leven is voor mij gewoon ontzettend zwaar Ik neem het leven heus zoals het komt Maar ja, vaak komt het niet (Nee, nee) En dan zit ik maar te wachten en dat geeft mij veel verdriet Het geluk wordt heel veel mensen zomaar gratis toegespeeld Ik begrijp ook niet dat God de boel zo ongelijk verdeelt En straks lig ik op mijn sterfbed en dan lig ik in mijn graf En dan denk ik: pff, 't is zwaar geweest Gelukkig is het af En ze zullen bij hun praatjes ook wel zeggen: het is waar O, wat was het leven van die vrouw verschrikkelijk zwaar
---	---

Vragen:

- Wat geeft ze als reden om iets niet te moeten doen?
- Is het herkenbaar veel uitvluchten te bedenken? Zo ja, kan je zelf een voorbeeld geven?
- Wat denk je bij volgende uitspraak:

**Je kunt de tijd die je
gebruikt om te klagen,
ook benutten om er
iets aan te doen.**

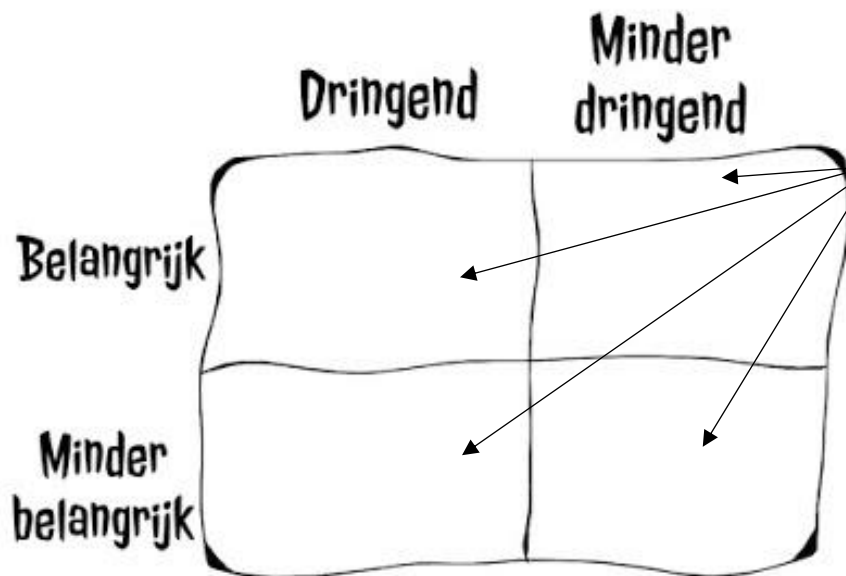
Anthony J. D'Angelo

**OM
DENKEN**

Via Dagelijkse Gedachte

Tips:

1. Wanneer je vervelende taken en/of klusjes eerst doet, moet je ze al niet meer doen.
2. Maak een onderscheid tussen dringende en niet-dringende zaken en tussen belangrijke en niet-belangrijke zaken.

Let op!

Alle hokjes in dit raster zijn belangrijk. Wanneer je bijvoorbeeld iets minder dringend en minder belangrijk laat aanslepen, kan het plots wél héél belangrijk en toch dringend worden.

Vraag: Waar zou je jouw planning plaatsen?

Kijk naar de vragen op de onderstaande post-it. Zij kunnen je helpen om jouw taken op de juiste plaats in het raster te plaatsen:

3. Maak een planning waarin je zeker de belangrijke en de dringende zaken eerst verwerkt.

JE EIGEN HUISWERKPLANNER!

Dit is een voorbeeld huiswerkplanner. Sla hem op en vul hem in met je eigen huiswerk. Print hem uit en hang de planner goed zichtbaar op!

1. Kijk als je uit thuis komt in je agenda/studiewijzers, wat voor huiswerk je hebt (ongekregen). Ook het huiswerk voor SO's!
2. Verdeel je huiswerk in behapbare stukjes. Spreid deze stukjes leerstof goed over de dagen.
3. Doe dit voor ieder schoolvak waarvoor je huiswerk hebt.
4. Plan niet te veel huiswerk op één dag.
5. De planner geeft je overzicht en houvast. Maak iedere maand een nieuwe planner.

WEEK: 1 DATUM: 01-07 SEPTEMBER

Vak	Dag	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag
Engels		woordjes A leren + maken H1 blz. 12 t/m 15		woordjes B leren + maken H1, blz. 16 t/m 19				woordjes C leren + maken H1 blz. 20 t/m 24
Biologie					lezen bjd. 3 + opdracht 1 t/m 10 v. werkboek		lezen bjd. 6 t/m 8 + begrijpen leren + werkboek leren	
Aardrijkskunde			lezen bjd. 3 + opdracht 11 t/m 20 v. werkboek			lezen bjd. 4 + opdracht 1 t/m 10 v. werkboek		
Etc.								

4. Begin na schooltijd direct met je belangrijkste taak en beloon je zelf nadien met voor jou leuke dingen zoals bijvoorbeeld het checken van Facebook of het bekijken van je favoriete YouTube-kanaal.
5. Als je het gevoel hebt dat een taak overweldigend groot is spreek dan met je zelf af dat je er 10 minuten aan gaat werken zonder verplichting. In veel gevallen is een taak helemaal niet zo vervelend als je er eenmaal aan begonnen bent. Als je eenmaal begonnen bent ben je meestal al weer bijna klaar.
6. Grote taken kan je altijd opdelen in zoveel mogelijk kleine taken. Vraag jezelf af wat het einddoel is van de taak. Moet je bijvoorbeeld een presentatie maken, dan is het einddoel een afgeronde/afgewerkte presentatie. Vervolgens vraag je jezelf af wat de eerstvolgende stap is die je kunt nemen richting dit doel. Dit kan een hele kleine stap zijn zoals het opstarten van Word of Powerpoint. Dit doe je ook voor alle volgende stappen.
7. Het helpt vaak als je een deadline stelt voor je taak. Als je met jezelf afsprekt wanneer je je taak afgerond wilt hebben en er jezelf aan herinnert maak je meer kans om het daadwerkelijk succesvol af te ronden. Het kan ook goed helpen om je deadline bekend te maken aan anderen. Zij kunnen jou dan aanmoedigen om jouw deadline te halen.
8. Als je van jezelf weet dat je snel afgeleid bent is het slim om deze afleidingen tot een minimum te beperken. Ga dus nooit aan het werk met Facebook Messenger of je mailbox open. Sluit zoveel mogelijk vensters af en werk alleen met dat programma wat je echt nodig hebt.

9. Misschien volgt hier het allerbelangrijkste: geloven in jezelf en het langs de positieve kant bekijken!

Duiding voor de leerkracht

1. Vragen over taakinitiatie:

- Ben je iemand die wil studeren maar er niet toe komt doordat bijvoorbeeld Facebook of jouw smartphone lonkt?
- Heb je meestal jouw huiswerk op tijd af? Wat is hier de oorzaak van?
- Doe je op eigen initiatief de huishoudelijke taken waarbij je moet helpen (bijvoorbeeld: de vaatwas legen) of moet je hier aan herinnerd worden?
- Wacht je bij groepswork tot iemand anders eerst begint? Waarom?
- Begin je onmiddellijk aan de opdracht na het geven van de instructie? Waarom wel/niet?
- Heb je het moeilijk om te stoppen met bijvoorbeeld gamen, op jouw smartphone te zitten, ... om aan jouw huiswerk te beginnen? Hoe komt dit volgens jou?
- Kan jij ontspannen wanneer er nog berg werk op jou te wachten ligt? Waarom wel/niet?
- Merk je dat je bij het maken van taken opvallend veel andere zaken wil doen (pennenzak ordenen, bureau opruimen, kleren voor morgen bekijken, ...). Welke zaken doe je dan?
- Werk je met een week- of dagplanning? Hoe ziet die er dan uit?
- Zou je iets willen veranderen aan jouw dagelijkse huiswerkgewoonte?
- Denk je dat zelfvertrouwen te maken heeft met het afmaken van taken? Waarom wel/niet?
- Hoe start je aan een taak wanneer je weet dat die echt moet gebeuren?
- Werk je soms met een klokje? Waarom wel/niet?

2. Belang van growth mindset: wat is de impact van iemands mindset?

Mindsets voorspellen motivatie en prestatie.

Dr. Lisa Blackwell en haar collega's hebben honderden leerlingen gevolgd die naar de onderbouw van het Amerikaans voortgezet onderwijs zijn gegaan. De onderzoekers hebben ontdekt dat de leerlingen met een growth mindset bij wiskunde meer gemotiveerd zijn om te leren en meer hun best te doen dan leerlingen met een fixed mindset en ze blijken ook beter te presteren - het is een verschil dat in de twee jaar van de Junior High School alleen maar groter wordt. De kinderen met elk een van de twee verschillende mindsets hadden in voorgaande jaren dezelfde prestaties bereikt, maar in deze zo belangrijke periode gingen bij wiskunde door hun mindset hun cijfers meer verschillen. [L. S. Blackwell, K. H. Trzesniewski & C. S. Dweck (2007). Implicit theories of intelligence predict achievement across an adolescent transition: A longitudinal study and an intervention. *Child Development*, 78. 246 - 263, onderzoek 1.]

Training van de growth mindset vergroot de motivatie en verbetert de prestaties.

In een ander onderzoek, ook onder jongeren, hebben Blackwell en haar collega's de leerlingen in een workshop over leervaardigheden in twee groepen verdeeld. De ene helft kreeg les over de verschillende vormen van geheugen en de andere helft kreeg een training in de growth mindset (over het brein dat door leren groeit en slimmer wordt) en hoe ze dit konden toepassen in hun schoolwerk. In de laatste groep lieten wel drie keer zo veel leerlingen een stijging zien in inzet en betrokkenheid ten opzichte van de controlegroep. Na de training bleef de controlegroep steeds slechtere cijfers halen, terwijl de cijfers van de andere groep een duidelijk keerpunt vertoonden. [L. S. Blackwell, K. H. Trzesniewski & C. S. Dweck (2007). Implicit theories of intelligence predict achievement across an adolescent transition: A longitudinal study and an intervention. *Child Development*, 78. 246-263, onderzoek 2].

Training van de growth mindset verkleint bij wiskunde de seksekloof.

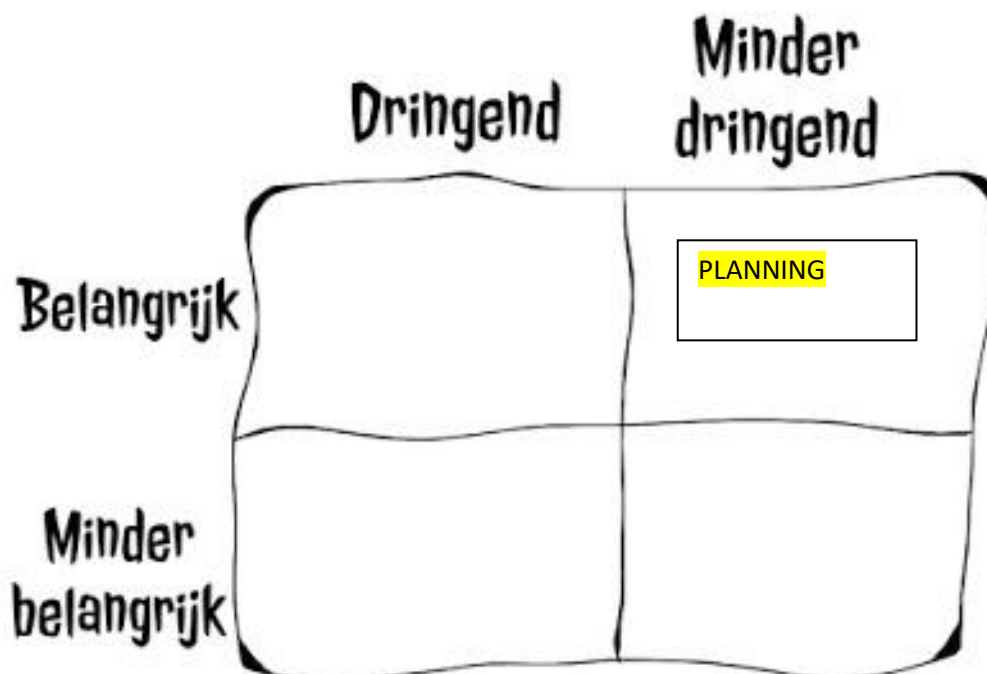
In een ander onderzoek onder jongeren vertoonden leerlingen die een training hadden gekregen in growth mindset een significante verbetering van hun scores op het gebied van wiskunde en taal ten opzichte van vergelijkbare groepen die een andere training hadden gekregen. Interessant is dat meisjes die de training van de growth mindset hebben gevolgd de seksekloof bij wiskunde hebben verkleind. [C. Good, J. Aronson & M. Inzlicht, (2003). Improving adolescents' standardized test performance: An intervention to reduce the effects of stereotype threat. Applied Developmental Psychology, 24, 645 - 662.]

Training van de growth mindset verkleint de etnische prestatiekloof.

Dr. Joshua Aronson en zijn collega's hebben studenten de growth mindset geleerd en een controlegroep de meervoudige intelligentie ('het is niet erg als je het niet goed doet op een bepaald gebied, je zult op andere terreinen weer slimmer zijn'). Ook was er een controlegroep zonder enige training. De groep met de growth mindset behaalden significant betere cijfers dan de twee controlegroepen. Dit bleek vooral bij de Afro-Amerikaanse studenten, die ook een scherpe stijging lieten zien in hun waardering van school en het plezier dat ze hadden in het leren. [J. Aronson, C. B. Fried & C. Good. (2002). Reducing the effects of stereotype threat on African American college students by shaping theories of intelligence. Journal of Experimental Social Psychology, 38, 113 - 125.]

3. De prioriteitenmatrix van Eisenhower

Planning plaats je in de prioriteitenmatrix onder belangrijk maar minder dringend. Aangezien het maken van een planning belangrijk is voor het efficiënt kunnen werken en je een planning op voorhand maakt waardoor deze "minder dringend" is.

Hieronder staan enkele voorbeelden in de prioriteitenmatrix ter inspiratie.

Je kan de leerlingen vragen waar ze bijvoorbeeld het checken van Facebook zouden plaatsen (niet belangrijk, niet dringend).

Om het verschil tussen dringend en niet-dringend relatief eenvoudig te duiden kan je met het volgende voorbeeld werken. Je kan de post-it als hulpmiddel gebruiken.

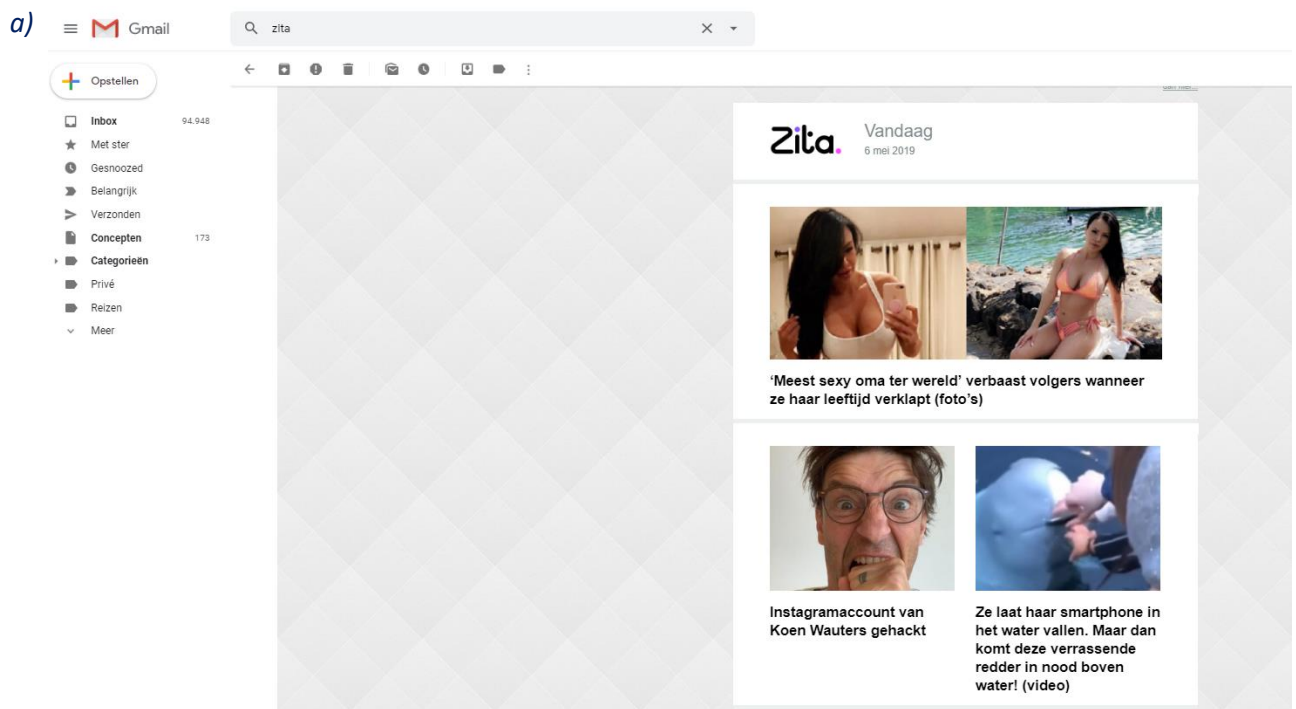
Je brengt een bezoek aan het ziekenhuis. In welke situatie zou je het bezoek onder dringend en in welke situatie zou je het bezoek onder niet dringend plaatsen?

- Jouw vader bezoeken terwijl deze op intensieve zorgen ligt.*
- Jouw vader bezoeken terwijl deze in het ziekenhuis ligt na een routineoperatie die vlekkeloos verlopen is.*

Om het verschil tussen belangrijk en niet-belangrijk relatief eenvoudig te duiden kan je met het volgende voorbeeld werken:

Welke mail is het belangrijkst om te lezen en waarom:

b)

Brief opschorting lessen vrijdagmiddag 10 mei 2019

PTI X @pti.be via sendgrid.me

6 mei 2019
08:58 (1 dag
geleden)

aan ik

Geachte ouder(s)
Beste leerling

Op **vrijdagmiddag 10 mei** zullen de lessen opgeschort worden n.a.v. een geplande voetbalwedstrijd tussen de leerkrachten van onze school en PTI-X.
De leerlingen mogen dus op die dag de school verlaten om 12u.

In bijlage vindt u de brief met wat extra info.

Met vriendelijke groeten

De directie

Ter info: alle brieven kunnen steeds geraadpleegd worden via het leerlingenplatform

Om te antwoorden gebruikt u het e-mailadres @pti.be. Dit e-mailadres wordt automatisch ingevuld wanneer u kiest voor beantwoorden.
Gelieve deze mail niet als spam te markeren, neem contact op met de school indien u geen mails meer wenst.

Hier volgt een blanco weekplanner die aan de leerlingen gegeven kan worden:

Opdracht 9: het bankje (open en gesloten vragen)

Vooraleer jullie aan de eigenlijke opdracht gaan beginnen, is het belangrijk dat het verschil tussen een open en een gesloten vraag duidelijk is.

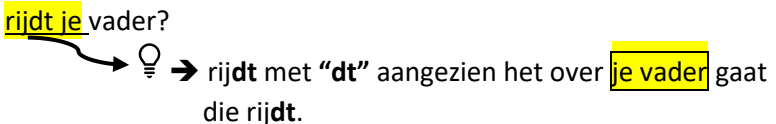
Even oefenen:

Welke vragen kunnen we omschrijven als “goede” vragen? Met andere woorden: door welke vragen te stellen komen we het meest over iets te weten? Kleur de bolletjes van de vragen die je de meeste info opleveren:

- O Weet jij waar mijn rugzak is?
- O Waar ligt mijn rugzak?
- O Wat wil je later worden?
- O Weet je wat je later worden wil?

Wat is nu juist het verschil?

Vragen waarop we met “ja” of “neen” of met één woord kunnen antwoorden zijn gesloten vragen. Hier volgen enkele voorbeelden:

- ◆ Met welk merk van auto **rijdt je** vader?

- ◆ Kom je vanavond bij ons eten?
- ◆ Welke kleur heeft jouw nieuwe jas?

Op open vragen kunnen we meestal niet met één woord antwoorden. Hier volgen enkele voorbeelden:

- ◆ Waarom kan je vanavond niet mee naar die fuif?
- ◆ Je lijkt droevig. Hoe komt dit?
- ◆ Wat denk jij over de toename van het aantal vluchtelingen in ons land?

Waarom kunnen we op open vragen “meestal” niet met één woord antwoorden?

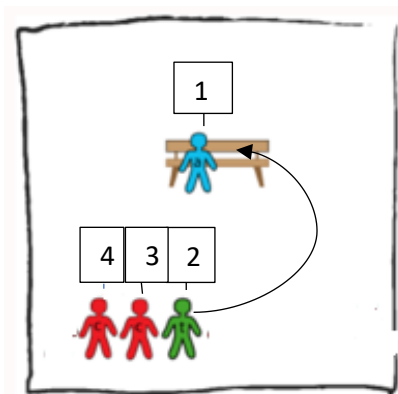
- ◆ Wat wil jij later worden? → Dit is een open vraag. Het antwoord hiervan staat nog niet vast en kan je ook niet controleren. Met andere woorden: je kan niet in het hoofd van jouw gesprekspartner kruipen om te controleren of dit effectief haar/zijn toekomstdroom is.
- ◆ Wie is jouw tante? → Dit is een gesloten vraag. Het antwoord kan je perfect controleren en er is maar één antwoord mogelijk.

Open vragen beginnen vaak (maar dus niet altijd) met een **vraagwoord**. Op een vraagwoord kunnen we niet met “ja” of “neen” antwoorden.

Aan de slag: het bankje

In de klas staan verschillende “bankjes”. Dit zijn twee stoelen die naast elkaar staan en dienst doen als zogenaamd “bankje”.

Diegenen die het nummer 1 hebben, zetten zich al op het bankje. Zij mogen een personage en situatie kiezen (bijvoorbeeld: een klasgenoot die net terug in de klas is na een lange afwezigheid wegens ziekte, een nonkel die na een lange reis terug is, ...). Er liggen enkele kaartjes ter inspiratie.

Diegenen met nummer 2 komen naast nummer één zitten. Hij/zij bevraagt nummer 1. Hij/zij mag daarbij alleen maar open vragen stellen, samenvatten en doorvragen. Bij een gesloten vraag valt hij/zij ‘af’ en komt nummer 3 naast nummer 1 zitten.

De observatoren zijn diegenen die niet op het bankje zitten. Zij moeten opletten of ze een gesloten vraag horen en ‘af’ roepen wanneer ze een gesloten vraag horen. De persoon die een gesloten vraag stelt valt af en het volgende nummer mag dan op zijn/haar plaats gaan zitten.

Vraag: Was het moeilijk open vragen te stellen? Hoe komt dit volgens jou?

Duiding voor de leerkracht

Voorbeeldoefening gevolgd door de oplossingen rond open en gesloten vragen:

Oefening:

8 oefenvragen

	Vraag	Open	Gesloten
1	Wat wilt u drinken?		
2	Hebt u zin in een wandeling?		
3	Zullen we dit punt op de agenda zetten van ons volgende overleg?		
4	Wat vinden jullie van dit plan?		
5	Wat vinden jullie goed en minder goed aan dit plan?		
6	Wil je dit zelf oplossen, of samen met collega's?		
7	Ben jij hiervoor verantwoordelijk?		
8	Wil jij iets voor mij doen?		

Oplossing:

	Vraag	Soort vraag	Mogelijke andere vraag
1	Wat wilt u drinken?	Open vraag, ander kan allerlei antwoorden geven.	Wilt u koffie? / Wilt u koffie of thee?
2	Hebt u zin in een wandeling?	Gesloten, 'ja' of 'nee'	Wat wilt u graag doen? / Wilt u wandelen, of handwerken?
3	Zullen we dit punt op de agenda zetten van ons volgende overleg?	Gesloten 'ja' of 'nee'	Hoe gaan we verder met dit punt? / Zullen we dit op het volgende overleg agenderen, of schuiven we het door naar januari?
4	Wat vinden jullie van dit plan?	Open vraag, alle reacties op het plan zijn welkom.	Vinden jullie het een goed plan? / Vinden jullie het een goed of een slecht plan?
5	Wat vinden jullie goed en minder goed aan dit plan?	Open vraag. Het lijkt misschien een keuze vraag met goed en minder goed. De reacties daarop zijn echter weer open. Hij is echter minder open dan de voorgaande vraag.	Vinden jullie het een goed plan? / Vinden jullie het een goed of een slecht plan?
6	Wil je dit zelf oplossen, of samen met collega's?	Gesloten vraag, er worden twee keuzes gegeven.	Wat heb je nodig om dit op te lossen? / Wil je het zelf oplossen?
7	Ben jij hiervoor verantwoordelijk?	Gesloten, 'ja', 'nee' vraag.	Wie is hiervoor verantwoordelijk? / Ben jij hiervoor verantwoordelijk of is dat Marlies?
8	Wil jij iets voor mij doen?	Gesloten, 'ja', 'nee' vraag.	Wie zou er iets voor mij willen doen? Wil jij iets voor mij doen, of kan ik Henk beter vragen?

Opdracht 10: tweetal check (logisch redeneren)

Je maakt elke van de onderstaande oefeningen eerst alleen terwijl je buurman toekijkt . Wanneer je klaar bent met de oefening, dan bespreek je de uitkomst. Hoe kwam je tot deze oplossing? Is jouw buurman akkoord met jouw antwoord? Dan mag je aan de volgende oefening beginnen. Hebben jullie een andere mening over de uitkomst? Bespreek dit dan samen en schrijf de eventuele bedenkingen op.

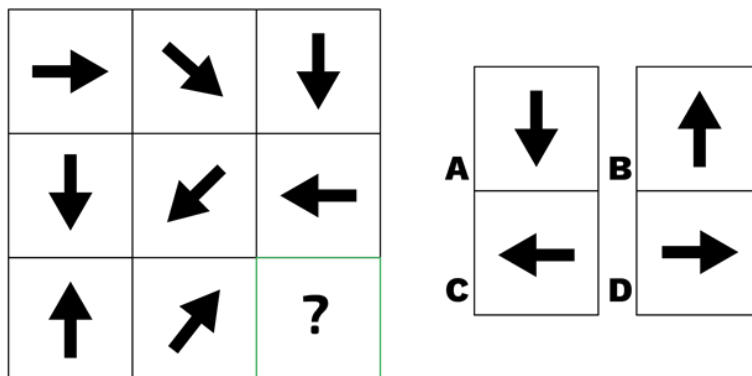
Na vijf oefeningen wisselen jullie van plaats.

Stap 1: Maak de oefening eerst alleen terwijl je buurman (of -vrouw) toekijkt.

Stap 2: Laat je buurman (of -vrouw) jouw nakijken en bespreek of jullie beiden met deze oplossing akkoord zijn.

1) Omcirkel het juiste antwoord:

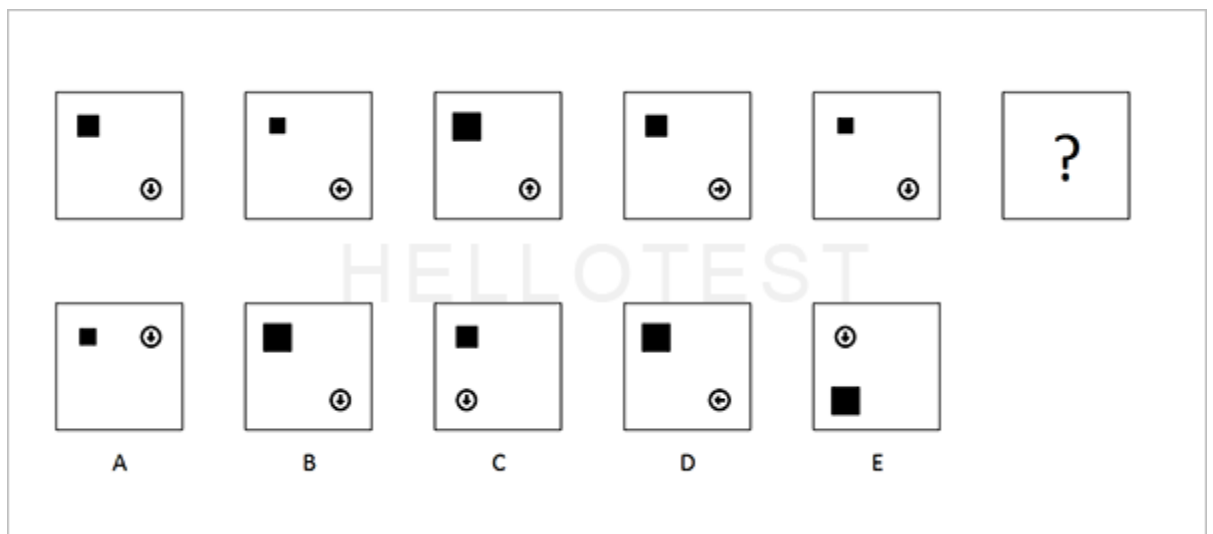
2) Omcirkel het juiste antwoord:

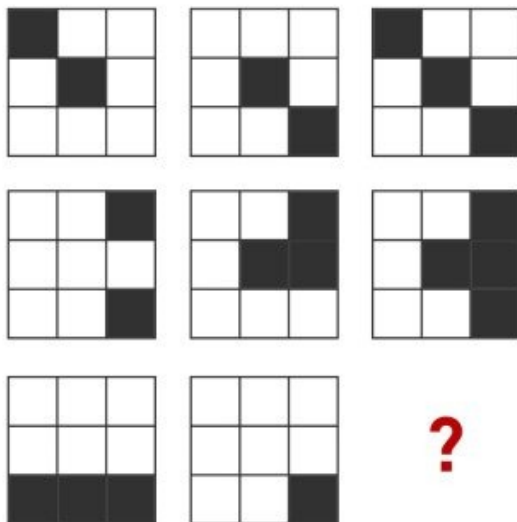
Welk figuur volgt logischerwijs?

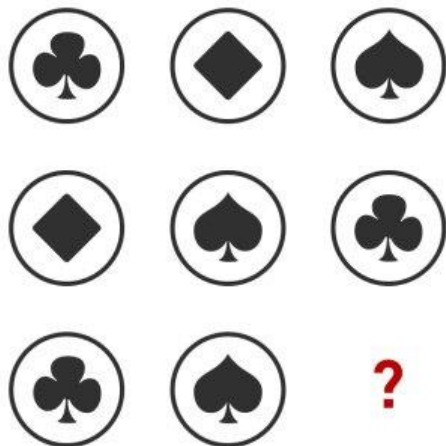
3) Omcirkel het juiste antwoord:

4) Teken de ontbrekende figuur:

5) Teken de figuur die op de plaats van het vraagteken moet komen.

- 6) Welke breuk moet er op de ... komen te staan? Vul deze in.

$\frac{24}{6}$ $\frac{8}{4}$ $\frac{3}{3}$ $\frac{4}{8}$...

Arrows indicate a sequence of operations: $\frac{24}{6} \rightarrow \frac{8}{4}$ (divide by 3), $\frac{8}{4} \rightarrow \frac{3}{3}$ (divide by 2), $\frac{3}{3} \rightarrow \frac{4}{8}$ (multiply by 4).

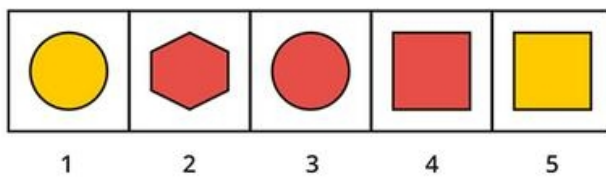
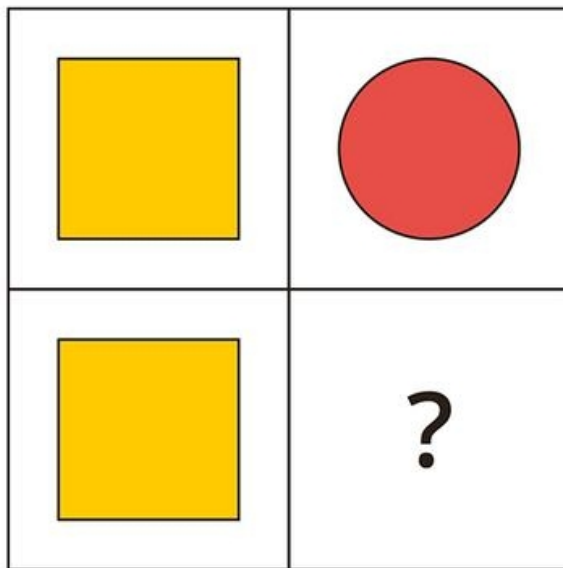
- 7) Welk getal moet er op de plaats van het vraagteken komen te staan? Vul dit getal daar in.

VRAAG

Wat is het volgende cijfer in de reeks?

98	50	26	14	8	?
----	----	----	----	---	---

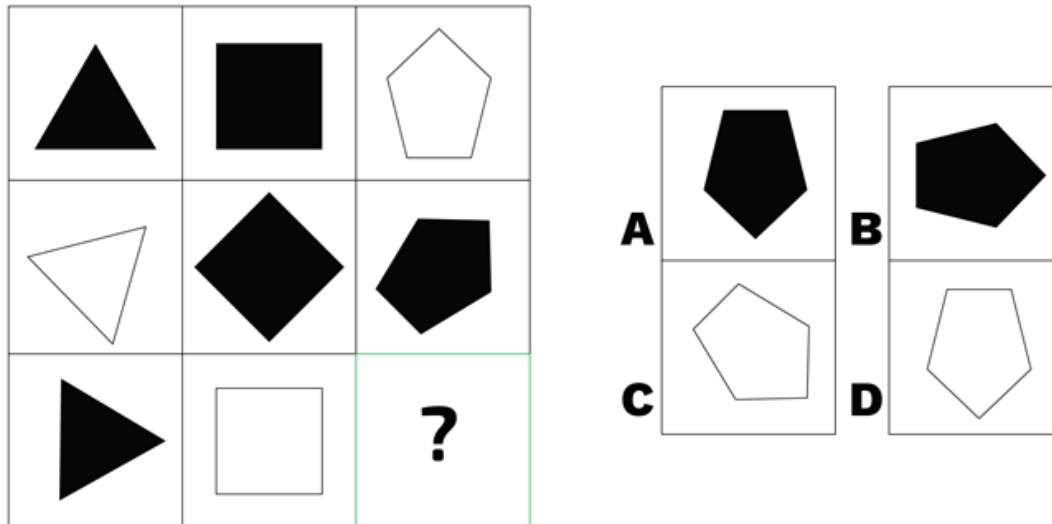
- 8) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

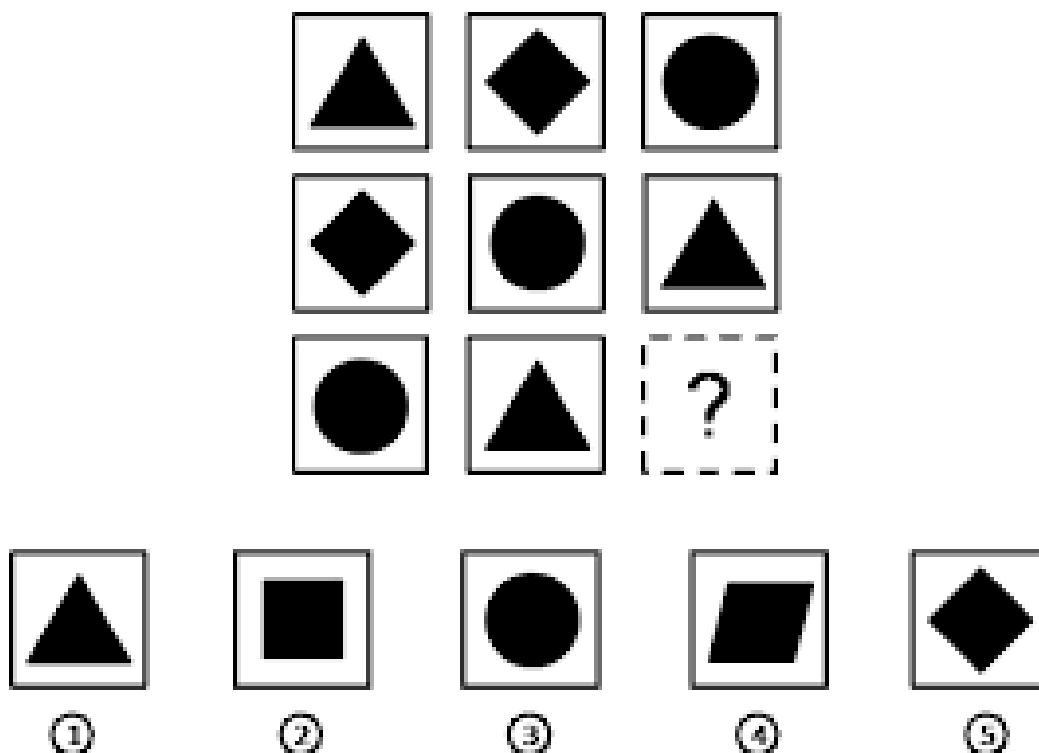
9) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

VRAAG

Wat is het meest logische figuur dat op de plaats van het vraagteken moet komen te staan?

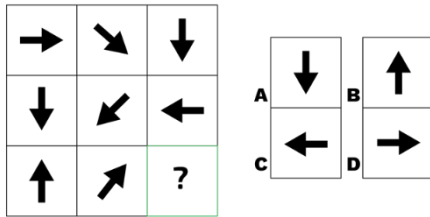
10) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

Vraag: wat waren de voordelen van in duo's te werken?

Duiding voor de leerkracht

- 1) Omcirkel het juiste antwoord:

Het juiste antwoord is D aangezien de pijl in het midden de volgende richting aanwijst.

- 2) Omcirkel het juiste antwoord:

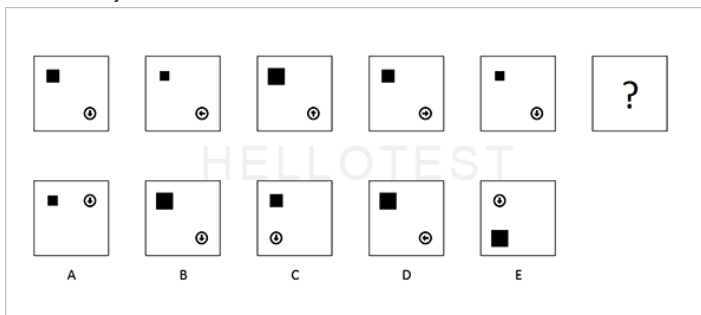

Het juiste antwoord is het eerste raster omdat er telkens een lijn bijkomt (start bij een verticale lijn, vervolgens een bijkomende horizontale lijn, vervolgens nog een bijkomende verticale lijn, ...)

Welk figuur volgt logischerwijs?

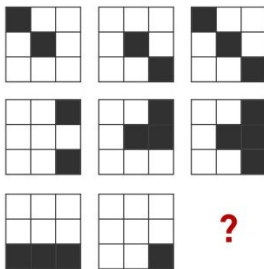

- 3) Omcirkel het juiste antwoord:

De pijl moet onderaan naar links wijzen want deze staat daar altijd en deze maakt elke figuur een kwartslag in wijzerzin. Bovenaan rechts moet het vierkant staan aangezien er een constant is in het type vierkant: Middel – klein – groot en vervolgens middel – klein – groot.

- 4) Teken de ontbrekende figuur:

De ontbrekende figuur moet de volgende zijn: omdat de twee eerste figuren samen de derde figuur vormen.

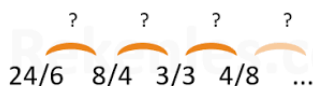
- 5) Teken de figuur die op de plaats van het vraagteken moet komen.

De figuur op het vraagteken moet volgende figuur zijn: Aangezien er van elke figuur 3 moeten zijn.

- 6) Welke breuk moet er op de ... komen te staan? Vul deze in.

$24/6 = 4$, $8/4 = 2$, $3/3 = 1$, $4/8 = 0,5$, $1/8 = 0,125$
Je moet telkens het resultaat delen door twee
→ $24/6 = 4$ dus $4:2$, → $8/4$ (of 2)

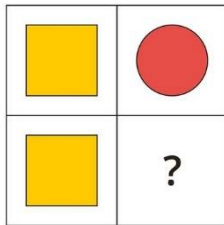
- 7) Welk getal moet er op de plaats van het vraagteken komen te staan? Vul dit getal daar in.

VRAAG
Wat is het volgende cijfer in de reeks?

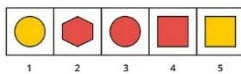
98	50	26	14	8	?
----	----	----	----	---	---

*Eerst doe je -48, daarna -24, daarna -12, daarna -6, daarna -3
Je deelt dus telkens het getal dat je moet aftrekken door twee
om het volgende getal te berekenen.
Op het einde moet dit dus zijn: $8 - 3 = 5$*

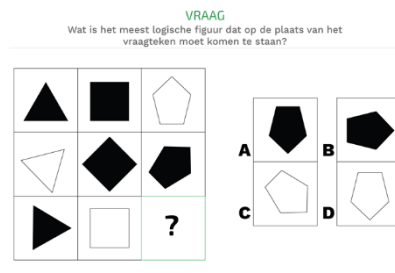
- 8) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

Figuur nummer 3 moet op de plaats van het vraagteken komen te staan omdat men van de identieke volgorde mag uitgaan.

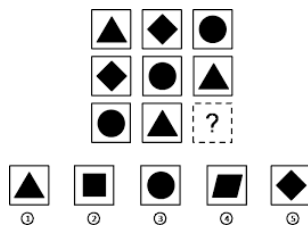

- 9) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

De figuur doet telkens een kwartslag in wijzerzin wanneer je kijkt van boven naar onder (kolom per kolom). Er zijn telkens twee gekleurde figuur per kolom. De volgende figuur moet dus figuur B zijn.

- 10) Omcirkel de figuur die op het vraagteken moet komen te staan.

Op de plaats van het vraagteken moet figuur 5 komen te staan omdat er van elke figuur in het raster, drie figuren in het raster moeten komen te staan.

Opdracht 11: Escape Room The Game

Je speelt vandaag het spel "Escape Room" in groepjes van telkens vier leerlingen. Je ziet dat ik versterking heb meegebracht. Dit is omdat elk groepje in een ander lokaal komt te zitten zodat de groepjes elkaar onderling niet kunnen helpen.

De spelinstructie lezen jullie in het lokaal samen met de spelbegeleider. Nadien bespreken jullie samen de reflectievragen.

Reflectievragen:

- ◆ Dit spel is een "coöperatief" spel. Vind je deze benaming goed gekozen?
- ◆ Ben je dingen over jezelf te weten gekomen die je nog niet wist? Zo ja, wat?
- ◆ Ben je dingen over jouw medeleerlingen te weten gekomen die je nog niet wist? Zo ja, wat?
- ◆ Hoe ging je om met de tijdsdruk?
- ◆ Ging iedereen op dezelfde manier met deze tijdsdruk om?
- ◆ Heb je iets bijgeleerd door het spelen van dit spel? Zo ja, wat?
- ◆ Wat zou je anders doen indien je het spel nu opnieuw zou spelen?

Duiding voor de leerkracht

Speluitleg:

<https://www.youtube.com/watch?v=-vnFTKiSMcw>

Escape Room The Game bevat vier raadsels die je dient op te lossen. Je kan kiezen uit *Prison Break*, *Nuclear Countdown*, *Virus* of *Temple of the Aztec*. Hieronder staat de uitleg en het verhaal van “*Virus*”.

Virus

Het verhaal? Een professor heeft een mysterieus goedje gemaakt waarvan hij zegt dat de spelers, laboranten, het "absoluut niet mogen laten vallen". Natuurlijk valt een van de labpartners flauw terwijl ze net die fles in handen had. Je hebt als groep maar een uur de tijd om het tegengif te vinden voor de dodelijke dampen die stilaan vrijkomen.

Hintkaartjes

Hoewel de groep natuurlijk niet echt in een labo zit, word de groep toch direct in het spel gezogen. De klok tikt tijdens het spelen klok genadeloos aftelde. Per 5 à 10 minuten mag de groep een hintkaartje nemen, voor als de groep echt niet verder kan. De groep mag natuurlijk zelf beslissen of ze die gebruikt of niet. De hintkaartjes zijn sowieso fijn om bij het spel te hebben, want anders zit de groep op een bepaald moment vast en is er niemand die de groep nog kan helpen.

Decoder

Met behulp van een decoder waarop de groep de klok ziet aftellen, moet de groep drie keer per spel een code zien te vinden. Die code moet de groep vormen met sleutels die in de decoder passen. Een muziekje geeft aan of de groep de juiste code heeft gevonden en of de groep verder mag naar het volgende onderdeel van het raadsel.

Opdracht 12: Rollenspel

WIE IS KEITH HARING?

Keith Haring was een Amerikaans kunstenaar. De kunst die Keith Haring maakte wordt soms **popart** genoemd, maar ook de termen **graffiti-art** en **moderne kunst** worden gebruikt. (wikipedia)

Geboren: 4 mei 1958, Reading, Pennsylvania, Verenigde Staten

Overleden: 16 februari 1990, New York City, New York, Verenigde Staten

Kenmerken: Kunst in openbare ruimte, kunst niet alleen voor elite maar voor iedereen!

Vraag: Weet je wat het woord "elite" betekent? Zo neen, overleg eerst in groep en noteer daarna de betekenis hieronder.

.....

.....

Vraag: Wat is een openbare ruimte? Overleg eerst in groep en noteer daarna de betekenis hieronder.

.....

.....

BESCHOUWEN!

Keith Haring zelf

Op de vorige pagina stonden een aantal werken van Keith Haring. Hier volgen enkele vragen die je in jouw groepje bespreekt:

- Wat zijn deze figuren aan het doen? (dansen, springen .. ?)
- Hoe zie je dat? Ze staan toch stil?
- Waarom zou Keith dit zo graag schilderen?
- Hoe kan je verschillende soorten beweging met een lijn uitdrukken?
- Waarom is het handig om te leren hoe je verschillende lijnen kan maken die verschillende dingen betekenen?
- Welke kleuren gebruikt hij graag?

SAMENWERKEN

We gaan samen een gigantisch schilderij maken. Samen één schilderij.

→ iedereen krijgt een taak, zoals bij een orkest; als iedereen zijn taak doet, klinkt het als muziek.

Hier zie je hoe zo'n schilderij eruit kan zien:

VIER GROEPJES

Er liggen kaartjes op elke tafel voor de verdeling van de rollen. Je kreeg bij het binnenkomen van het lokaal van de leerkracht een kaartje. Dit kaartje geeft aan welke rol jij vandaag op jou zal nemen. Je kreeg één van volgende kaartjes:

iemand die zo stil als een standbeeld kan zitten

iemand die anderen blij maakt

iemand die graag helpt

iemand die graag voor iedereen zorgt

iemand die goed iets kan bewaken

Op deze kaartjes staat wat jouw rol juist inhoudt. Heb je bijvoorbeeld een groen kaartje gekregen? Dan ga jij vandaag zorgen voor het bewaken van de stilte.

- jij bewaakt de stilte
- als de groep te hard praat, zeg jij bijvoorbeeld:
we moeten iets zachter praten
- wanneer jouw groep last heeft van het lawaai van een ander groepje, mag jij dat groepje waarschuwen en vragen of ze iets zachter willen praten

- jij hebt alles gezien
- jij probeert iedereen bij de groep te houden:
je zorgt dat niemand wegloopt
- je zegt als de groep niet meer oplet:
**komaan eh, probeer nog even
mee te doen!**
- alleen jij vraagt hulp als de groep niet verder kan

- jij let goed op:
**wat hebben we nodig &
waar haal ik het**
- jij haal het materiaal snel
zodat je groep snel kan starten
- **alleen jij** mag materiaal
gaan halen en terugbrengen

- jij moedigt de groep aan:
**kom op jongens,
we gaan aan de slag!**
- als iemand even vastzit, zeg je
kom op! je kunt het wel
- wanneer de groep
de opdracht moeilijk vindt zeg je:
**komaan, samen kunnen
we het wel!**

- jij bent de **ster** in dit schilderij!
- neem voorzichtig plaats op het papier
- en laat je overtekenen! :-)

Samen gaan we nu een meesterwerk maken: SAMEN één reusachtig schilderij maken!

We gaan niet zelf een houding verzinnen, we gaan een leerling op het papier leggen en dat natekenen.

DEMONSTREREN

Klassikaal doen we de opdracht eerst eens voor: één papier in het midden, één leerling met een oranje kaartje!

Het groot blad wordt op de tafel gelegde en de leerkracht vult de lege vlakken in met lijnen. Nadien worden de potloodlijnen met dikke zwarte lijn overtrokken.

WERKWIJZE

Lees nu goed jouw rollenkaartjes en zorg dat jij jouw rol/taak tot een goed einde brengt.

Duiding voor de leerkracht

Volgende executieve functies komen tijdens de volgende stap aan bod:

1. Maak een plan (planning en prioritering)
2. Wat hebben jullie nodig? Leg alles klaar (organisatie)
3. Begin! (taakinisiatie)
4. Lukt het niet? Blijf cool! (emotieregulatie, responsinhibitie en impulscontrole)
5. Onthoud wat je moet doen (werkgeheugen)
6. Loopt het anders? Pas je plan aan! (flexibiliteit)
7. Let op de tijd (timemanagement)
8. Geef niet op! (volgehouden aandacht en doelgericht gedrag)
9. Klaar? Wat ging goed? Wat kon beter? (metacognitie en zelfmonitoring)

Op de volgende twee pagina's volgen rolkaartjes die je tijdens een ander groepswork op tafel kan zetten. Ze zijn klaar om geplooid en gebruikt te worden.

De omschrijving en voorbeelden van wat een leerling kan doen en zeggen, biedt de kinderen een houvast en geeft hen 'taal' om anderen op een beleefde manier aan te spreken. Je kan de rolkaarten samen met de leerlingen invullen of aanvullen met nog andere goede zinnen die ze gebruiken.

Schrijver

Wat doe ik:

- Ik schrijf het groepsantwoord op.
- Ik ga na of iedereen akkoord gaat.
- Ik lees het antwoord eens voor ter controle.

Wat zeg ik:

- Gaat iedereen akkoord?
- Mag ik dit antwoord opschrijven?
- Ik schreef op: Goed?

Stiltekapitein

Wat doe ik:

- Ik zorg ervoor dat we niet te luid praten.
- Ik zorg ervoor dat we de andere groepen niet storen.

Wat zeg ik:

- We maken te veel lawaai. We moeten stiller praten.
- We moeten onze teamstemmen gebruiken.
- Sst! We mogen de andere groepen niet storen.
- Kom wat dichterbij zittend zodat we elkaar goed verstaan.

Tafelbaas

Wat doe ik:

- Ik zorg ervoor dat de tafels snel en rustig geschikt worden.
- Ik zeg hoe de tafels en stoelen moeten staan.
- Ik zorg ervoor dat niemand met zijn rug naar het bord zit.
- Ik zorg ervoor dat we dicht bij elkaar zitten.

Wat zeg ik:

- Zet de tafels hier en tegen elkaar.
- Zorg dat iedereen het bord kan zien.
- Zit iedereen goed?
- Neem jij nog een stoel?
- Help je even mee?

Materiaalmeester

Wat doe ik:

- Ik haal het materiaal en verdeel het.
- Ik breng het materiaal terug.
- Ik zorg dat iedereen helpt opruimen.
- Ik let erop dat we zorg dragen voor het materiaal

Wat zeg ik:

- Wat hebben we nodig?
- Ik zal het materiaal halen.
- Iedereen moet helpen opruimen.
- Help eens mee.
- Wie heeft het?
- We moeten zorg dragen voor het materiaal.

Tijdbewaker

Wat doe ik:

- Ik houd de tijd in het oog.
- Ik waarschuw de groep als de tijd bijna op is.
- Ik moedig de groep aan goed door te werken.
- Ik zeg wanneer het tijd is om aan de volgende opdracht te beginnen.

Wat zeg ik:

- Het is bijna tijd!
- We hebben nog .. minuten.
- We moeten sneller doorwerken.
- We moeten stoppen. Het is tijd.
- We hebben voor deze opdracht .. minuten.

Aanmoediger

Wat doe ik:

- Ik geef een compliment.
- Ik zeg wat er goed ging.
- Ik moedig de groep aan.

Wat zeg ik:

- Je hebt dit duidelijk uitgelegd.
- We hebben goed doorgewerkt.
- Een pluim voor jou!
- Je hebt goed geluisterd.
- We hebben goed samengewerkt.
- Komaan, nog even doorwerken.
- Niet opgeven! Het lukt wel als we goed samenwerken.

Gespreksleider

Wat doe ik:

- Ik ga na of het duidelijk is wat we moeten doen.
- Ik zorg ervoor dat we bij de opdracht blijven.
- Ik verdeel de beurten.
- Ik zorg ervoor dat iedereen mee werkt.

Wat zeg ik:

- Wie zegt nog eens wat we moeten doen?
- Hoe gaan we dit aanpakken?
- Wie gaat dit doen?
- Wat denk jij?
- Ik heb jouw mening nog niet gehoord.
- We moeten bij de opdracht blijven.
- Kom, laten we verder doen.

Opdracht 13: Binnencirkel – buitencirkel (autisme)

We beluisteren volgend lied: <https://www.youtube.com/watch?v=9sf1KbljWkg&feature=share>

De nummers 1 en 3 gaan in de binnencirkel staan, de nummer 2 en 4 gaan in de buitencirkel staan.
Alle leerlingen krijgen genummerde kaartjes met vragen op.

Stap 1: de leerling in de binnencirkel stelt een vraag **Stap 2:** de leerling uit de buitencirkel antwoordt aan een leerling uit de buitencirkel

Stap 3: de leerling uit de binnencirkel vult het antwoord van de leerling uit de buitencirkel aan.
Vervolgens schuift iedereen door en stelt de leerkracht de volgende vraag.

Dit zijn de vraagkaartjes:

Over welke beperking gaat dit lied? Waaruit kan je dit afleiden?	Wat bedoelen ze in dit lied met: “de wereld is een labyrint ...”
Wat bedoelen ze in dit lied met: “een jungle die me zo verwart...”	Wat bedoelen ze in dit lied met: “er bestaan geen medicijnen die de onrust doen verdwijnen ...”
Wat bedoelen ze in dit lied met: “ ik verlang naar stilte ...”	Wat bedoelen ze in dit lied met: “De angst van onvoorspelbaarheid, onzekerheid...”

Wat bedoelen ze in dit lied met: "... waar een echt contact ontbreekt"	Wat bedoelen ze in dit lied met: "een muur van porselein ..."
Wat bedoelen ze in dit lied met: "de chaos rondom mij ..."	Wat bedoelen ze in dit lied met: "waar anderen horen maar niet luisteren ..."
Wat bedoelen ze in dit lied met: "de oorlog in mijn hoofd ..."	Wat bedoelen ze in dit lied met: "ik loop in mijn wereld heel alleen ..."
Wat bedoelen ze in dit lied met: "Wie heeft de handleiding geschreven van hoe je moet staan in dit leven."	Wat vond je van dit lied? ➔ de inhoud? ➔ de schoonheid (hoorde je het graag?)
Voor wie is dit lief geschreven? Waarom denk je dat?	Wat bedoelen ze in dit lied met: "ik spreek een taal die niemand spreekt ..."
Wat bedoelen ze in dit lied: "Waar anderen achter mijn rug om staan te fluisteren..."	

Duiding voor de leerkracht

Over welke beperking gaat dit lied? Waaruit kan je dit afleiden? <i>Over autisme. Je kan dit afleiden uit de kenmerken van autisme die in het lied sterk naar voren komen zoals:</i> - niet goed tegen lawaai en drukte kunnen - geen medicijn - angst voor onvoorspelbaarheid - moeilijkheden met sociale vaardigheden - ...	Wat bedoelen ze in dit lied met: “de wereld is een labyrint ...” <i>De wereld is voor sommige personen met autisme zéér moeilijk omdat ze zich een baan moeten weten te vinden doorheen het kluwen van prikkels.</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “een jungle die me zo verwacht...” <i>Dat sommige mensen met autisme de drukte van de maatschappij omschrijven als een jungle en dat deze jungle net door die drukte en onvoorspelbaarheid zo verwarrend is.</i>	Wat bedoelen ze in dit lied met: “er bestaan geen medicijnen die de onrust doen verdwijnen ...” <i>Voor autisme bestaan er geen medicijnen. Je kan wel hulpmiddelen gebruiken zoals een hoofdtelefoon, maar een echt medicijn is er niet.</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “ik verlang naar stilte ...” <i>Veel mensen met autisme kunnen niet goed tegen lawaai en genieten van rust en stilte.</i>	Wat bedoelen ze in dit lied met: “De angst van onvoorspelbaarheid, onzekerheid...” <i>Onverwachte situaties, onvoorziene omstandigheden roepen voor mensen met autisme vaak onzekerheid op omdat ze met die situaties niet vertrouwd zijn.</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “... waar een echt contact ontbreekt” <i>Mensen met autisme hebben vaak moeite met sociale vaardigheden. Ze weten niet goed hoe ze contact moeten leggen én moeten onderhouden.</i>	Wat bedoelen ze in dit lied met: “een muur van porselein ...” <i>Porselein is zéér breekbaar. Hiermee doelen ze op de gevoeligheden (te veel prikkels) van mensen met autisme.</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “de chaos rondom mij ...” <i>De verschillende prikkels rondom hen waar ze geen vat op hebben zoals: lawaai, drukte, geuren,</i>	Wat bedoelen ze in dit lied met: “waar anderen horen maar niet luisteren ...” <i>Iemand met autisme heeft vaak niet enkel oog maar ook oor voor detail. Hij zal dus dingen horen die iemand anders niet hoort.</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “de oorlog in mijn hoofd ...” <i>Het constante gevecht met overprikkeling: er komen enorm veel prikkels binnen er moet gewaakt worden over op welke prikkels men wel en op welke prikkels men niet mag reageren.</i>	Wat bedoelen ze in dit lied met: “ik loop in mijn wereld heel alleen ...” <i>Ze spreken van een autismespectrumstoornis dus is de stoornis bij geen enkele persoon met autisme exact hetzelfde. Doordat ze anders denken en doen, kunnen personen met autisme zich ook heel alleen voelen?</i>
Wat bedoelen ze in dit lied met: “Wie heeft de handleiding geschreven van hoe je moet staan in dit leven.” <i>Er bestaat geen handleiding van hoe je met autisme moet leven net omdat autisme zo divers is (spectrum).</i>	Wat vond je van dit lied? ➔ de inhoud? ➔ de schoonheid (hoorde je het graag?)
Voor wie is dit lied geschreven? Waarom denk je dat?	Wat bedoelen ze in dit lied met: “ik spreek een taal die niemand spreekt ...”

<i>Voor personen met autisme in het bijzonder, maar eigenlijk voor iedereen omdat met dit lied autisme bespreekbaar wordt.</i>	<i>Elk persoon met autisme is uniek, elke vorm van autisme is uniek. Niemand kan in andermans hoofd kruipen om zijn/haar denken te bekijken vandaar dat bepaalde gedragingen voor sommigen onverstaaanbaar zijn.</i>
<i>Wat bedoelen ze in dit lied: "Waar anderen achter mijn rug om staan te fluisteren..."</i> <i>Soms wordt er achter de rug gebabbeld door klasgenoten die de reacties van de persoon met autisme niet begrijpen.</i>	

SITUERING IN HET LEERPLAN

Leerplan PAV 2de graad

Informatieverwerking en -verwerking:

Leerplandoel 3: Onder begeleiding en in concrete situaties mondeling en schriftelijk informatie inwinnen en meedelen: formele informatie en informele informatie.

Leerplandoel 6: Zich bij het lezen en luisteren blijven concentreren, ondanks het feit dat men niet alles begrijpt.

Individueel werk en groepswork:

Leerplandoel 12: Onder begeleiding opdrachten van beperkte omvang en van relatief korte duur in groep realiseren via volgende stappen :

- het overleg;
- de organisatie;
- de uitvoering;
- de reflectie;
- de bijsturing.

Leerplandoel 13: De eigen mening en gevoelens uiten.

Maatschappelijke participatie:

Leerplandoel 21: De grote lijnen van maatschappelijke structuren en mechanismen die het leven beheersen of beïnvloeden kennen.

Leerplandoel 30: Bereidheid en durf tonen om:

- te luisteren, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven;
- het taalgebruik te verzorgen.

EINDTERMEN

1. Functionele taalvaardigheid

1. De leerlingen kunnen informatief luisteren en lezen.
2. De leerlingen kunnen luisteren in interactie met anderen.
3. De leerlingen zijn mondeling assertief: ze kunnen informatie inwinnen, samenvatten en meedelen.
5. De leerlingen kunnen hun eigen mening en gevoelens uiten.
6. De leerlingen hanteren gepaste taal en omgangsvormen.
7. De leerlingen kunnen hulpmiddelen gebruiken om taalvaardig te handelen en hun communicatie te verbeteren.

3. Functionele informatieverwerving en -verwerking

17. De leerlingen kunnen onder begeleiding relevante en voor hen toegankelijke informatie in herkenbare concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.

18. De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend voor hen bestemd tekstmateriaal en voor hen bestemde formulieren begrijpen en gebruiken.

4. Organisatiebekwaamheid

22. De leerlingen kunnen bij groepsopdrachten onder begeleiding:

- overleggen en actief deelnemen
- instructies uitvoeren
- reflecteren

23. De leerlingen kunnen omgaan met formele en informele afspraken, regels en procedures.

25. De leerlingen kunnen hulp inroepen.

5. Tijd- en ruimtewustzijn

27. De leerlingen kennen de grote lijnen van maatschappelijke structuren en mechanismen die hun leven beheersen of beïnvloeden.

28. De leerlingen kunnen in hun eigen regio de belangrijkste maatschappelijke voorzieningen situeren.

32. De leerlingen kunnen zich situeren, oriënteren en verplaatsen door het gebruik van gepaste informatie.